

Univerzita Pardubice

Fakulta zdravotnických studií

Informovanost PA o možnostech dalšího vzdělání a jejich zájem o vzdělání

Barbora Havlíčková

Bakalářská práce

2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora Havlíčková**
Osobní číslo: **Z12148**
Studijní program: **B5349 Porodní asistence**
Studijní obor: **Porodní asistentka**
Název tématu: **Informovanost PA o možnostech dalšího vzdělání a jejich zájem o vzdělání**
Zadávací katedra: **Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah grafických prací: dle doporučení vedoucího

Rozsah pracovní zprávy: 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. Česko. Vyhláška č. 55/2011 Sb. ze dne 1. března 2011 o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In: Sbírka zákonů České republiky. 2011, částka 20, s. 482-543. ISSN 1211-1244.
2. HÁJEK, Zdeněk, Evžen ČECH a Karel MARŠÁL. a kol. Porodnictví. 3. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4529-9.
3. KUTNOHORSKÁ, Jana. Výzkum ve zdravotnictví. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. ISBN 978-80-244-1877-3.
4. LENDEROVÁ, Milena. Od porodní báby k porodní asistentce In: Theatrum historiae 1. Sborník prací Katedry historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Pardubice. 2006. ISBN 80-7194-875-8.
5. VACKOVÁ, Jana. Vzdělání porodních asistentek dříve a dnes. Sestra. 2013, roč. 24 č. 6. ISSN 1210-0404.
6. VRÁNOVÁ, Věra. Historie babictví a součást porodní asistence. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1764-6.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Věra Erbenová

Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce

Datum zadání bakalářské práce: 1. října 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: 27. dubna 2015

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.

děkan

L.S.

Mgr. Markéta Moravcová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 17. března 2015

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna od mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně

V Pardubicích dne 13. 4. 2015

.....

Barbora Havlíčková

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování všem, kteří se podíleli na tvorbě této bakalářské práce. Především bych chtěla poděkovat Mgr. Věře Erbenové za její cenné rady, trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat Ing. Aleně Kavičkové za vstřícnost a cenné rady v oblasti výzkumné části a její zpracování.

V Pardubicích dne 13. 4. 2014

.....

Barbora Havlíčková

ANOTACE

Závěrečná bakalářská práce nese název „Informovanost PA o možnostech dalšího vzdělání a jejich zájem o vzdělání“. Jedná se o práci teoreticko-výzkumnou a je dělena do dvou částí. V první teoretické části se zabýváme legislativou, historií vývoje vzdělání a profesními organizacemi zabývající se vzděláním PA. V druhé části práce vyhodnocujeme získané výsledky na základě dotazníkového šetření, který je zaměřen na postoj a získávání nových informací ve vzdělání pro PA.

KLÍČOVÁ SLOVA

Porodní asistentka, vzdělání, legislativa, historie vzdělání porodní asistentky, profesní organizace porodních asistentek

TITLE

The midwives awareness of further education possibilities and their interest in training

ANNOTATION

This thesis for a bachelor's degree is called „Midwives awareness of further education possibilities and their interest in training“. This theoretical-exploratory thesis is divided into two parts. The first theoretical part occupies with legislation, the history of training development and professional unions dealing with midwives training. The second part evaluates the results of the questionnaire, which is focused on the attitude of new information in midwife's training.

KEYWORDS

Midwife, training, legislation, the history of midwife's training, midwife's professional union

OBSAH

ÚVOD	10
CÍLE PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VZDĚLÁNÍ A KOMPETENCE PA V ČESKÉ REPUBLICE	12
2 LEGISLATIVA VZTAHUJÍCÍ SE K PA V ČESKÉ REPUBLICE	13
2.1 Zákon MZ ČR č. 96/ 2004 Sb.	13
2.2 Vyhláška MZ ČR č. 55/2011	14
2.3 Porodní asistentka se specializovanou působností	16
2.3.1. Porodní asistentka pro perioperační péči	16
2.3.2. Porodní asistentka pro intenzivní péči	16
2.3.3 Porodní asistentka pro intenzivní péči v neonatologii	17
2.3.4 Porodní asistentka pro komunitní péči	18
3 HISTORICKÝ VÝVOJ VZDĚLÁNÍ AŽ PO SOUČASNOST V PA	19
3.1 Starověk a středověk	19
3. 2 Novověk až současnost	21
4 PROFESNÍ ORGANIZACE PA V ČESKÉ REPUBLICE	26
4.1 Česká konfederace porodních asistentek (ČKPA)	26
4.2 Unie porodních asistentek (UNIPA)	26
4.3 Gynekologicko-porodnická sekce České asociace sester (GPS ČAS)	27
4.4 Česká společnost porodních asistentek (ČSPA)	27
II VÝZKUMNÁ ČÁST	29
5 METODIKA VÝZKUMU	29
5.1 Zpracování dat	29
5.2 Výzkumné otázky	30
6 ANALÝZA A VYHODNOCENÍ DAT Z VÝZKUMU	31
7 DISKUZE	50
8 ZÁVĚR	53
9 POUŽITÁ LITERATURA	54
10 PŘÍLOHY	56
Příloha A	56

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1 Grafické znázornění věkových kategorií porodních asistentek	31
Obrázek 2 Grafické znázornění nejvyššího dosaženého vzdělání porodních asistentek	32
Obrázek 3 Grafické znázornění výukových pracovišť pro vzdělání porodní asistence	33
Obrázek 4 Graf znázorňující typy informačních zdrojů	37
Obrázek 5 Graf znázorňující profesní organizace PA	38
Obrázek 6 Graf znázorňující zájem dalšího vzdělání PA	40
Obrázek 7 Grafické znázornění nutnosti sebevzdělání v oboru PA	41
Obrázek 8: Vzdělávací prostředky k získávání nových poznatků pro PA	42
Obrázek 9 Graf znázorňující faktory ovlivňující PA věnovat se vzdělání	46
Obrázek 10 Úroveň komunikace mezi PA a lékařským personálem	48
Obrázek 11 Grafický přehled předávání zkušeností mladým PA	49
Tabulka 1 Přehlednost zaměstnanosti PA ve státních a nestátních zdravotnických zařízeních ...	35
Tabulka 2 Přehled nejčastěji vyskytujících zdravotnických zařízení	36
Tabulka 3 Spokojenost s úrovní vzdělání získané studiem	39
Tabulka 4 Odebírání odborné literatury PA	43
Tabulka 5 Tabulka znázorňující zájem o vyšší kompetence v oboru PA	44
Tabulka 6 Přehled znázorňující případné změny v PA	45
Tabulka 7 Uznání a prestiž v ČR očima PA	47

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČKPA – Česká konfederace porodních asistentek

GPS – ČAS - Gynekologicko-porodnická sekce České asociace sester

ČR – Česká republika

ČSPA- Česká společnost porodních asistentek

EU – Evropská unie

MZ ČR – Ministerstvo zdravotnictví České republiky

PA – porodní asistentka, porodní asistence

Tzv. - tak zvaný

Tzn. - to znamená

UNIPA – Unie Porodních asistentek

Úvod

V historii babictví, porodní babička později porodní asistentka neměla zásadní postavení a úroveň vzdělání byla na nízké úrovni vzhledem k opomíjení péče o ženy během těhotenství, rodičky při porodu a po porodu.

Povolání porodních babiček bylo považováno za nečisté, ale v období vlády Habsburků, zejména za Marie Terezie a jejího syna Josefa II., se systém zdravotní péče rapidně zlepšil ve všech směrech zejména i v oblasti porodnické. Od té doby se úroveň vzdělání porodních babiček výrazně zlepšila a povolání se dostalo do podvědomí ve všech vrstvách společnosti.

Bakalářská práce se zabývá legislativou porodních asistentek, která je jasně určena. Zabývá se jejími kompetencemi, které získávají při absolvování dalšího vzdělání. Nemůžeme opomenout na historii vývoje vzdělání až do současnosti, zejména jakým specializacím se mohu porodní asistentky věnovat v navazujících magisterských oborech. Nedílnou součástí jejich vzdělání jsou důležité i profesní organizace, které pomáhají při vzdělání a následném povolání. Součástí bakalářské práce je vypracována výzkumná část, kdy pomocí dotazníkového šetření získáváme data ke zpracování výsledků. Týkal se zejména postojů a zájmů věnovat se vzdělání nebo jaké faktory ovlivňují zájem se věnovat vzdělání.

Cíle práce

Před začátkem výzkumu byly stanoveny následující cíle.

Hlavní cíl:

- Zjistit, postoje ke vzdělání a zájem o další vzdělání v oboru porodní asistence.

Dílčí cíle

- Zjistit, věkovou kategorii porodní asistentek pohybující se ve zdravotnických zařízeních,
- Zjistit, současné nejvyšší vzdělání porodní asistentek,
- Zjistit, jaký faktor omezuje porodní asistentky pokračovat ve vzdělání,
- Zjistit, výukové pracoviště, kde se porodní asistentky vzdělávaly.

I Teoretická část

1 Vzdělání a kompetence PA v České republice

Vzdělání (lat. educare, vedení ven, vedení vpřed) znamená souhrn znalostí, které získáváme vzděláním, výukou a studiem. Vzdělání porodních asistentek je podmíněno legislativou České republiky. Nejdůležitější je zákon MZ ČR č. 96/2004 Sb., který stanovuje způsobilost k výkonu povolání a vyhláška MZ ČR č. 55/2011, kde je uvedena činnost všech zdravotnických pracovníků (i porodní asistentek) po absolvování studia jak bakalářského, tak magisterského. Porodní asistentka získává kompetence v daných specializačních oborech např. v perioperační péči, intenzivní péči, v neonatologii a komunitní péči (www.dvkk.cz/slovník-pojmu).

Kompetence (z lat. noc – petere, shodovat se, souhlasit) znamená způsobilost nebo oprávnění ke splnění určitého úkolu. Kompetenci můžeme pojmenovat také jako pravomoc. Je to souhrn práv a moci umožňující splnění požadovaných úkolů. Pravomoc umožňuje osobám zastávat nejvyšší pozice a používat volnost k rozhodování. Kompetence dělíme na teoretické a praktické.

Výhody kompetencí v porodní asistenci

- zobrazení jasně role porodní asistentky
- zajištění ochrany veřejnosti
- uplatnění porodních asistentek v zahraničí
- v rámci týmu rozšiřování přínosu porodní asistentky ve zdravotnictví
- poskytování základů na přípravu osnov pro další porodní asistentky v rámci současných požadavků ve zdravotnické a ošetrovatelské péči (Rejmanová, 2010).

2 Legislativa vztahující se k PA v České republice

Během své praxe se porodní asistentka setkává s řadou nepříjemných situací. Právě právní předpisy mohou porodní asistence poskytnout nezbytnou oporu pro její rozhodování a jednání. V této kapitole jsou uvedeny zákony a vyhlášky vztahující se k výkonu povolání porodní asistentky v České republice.

2.1 Zákon MZ ČR č. 96/ 2004 Sb.

Jedná se o stěžejní zákon týkající se vzdělání a kompetencí porodních asistentek v České republice. Zákon MZ ČR č. 96/ 2004 Sb. ze dne 4. února 2004 O podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) v § 3 stanovuje Způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka.

Způsobilost získává ten, kdo:

- a) má odbornou způsobilost podle tohoto zákona, nebo jemuž byla uznána odborná kvalifikace k výkonu zdravotnického povolání,
- b) je zdravotně způsobilý,
- c) je bezúhonný (Zákon MZ ČR č. 96/2004 Sb.).

Zákon MZ ČR č. 96/2004 Sb. § 6 upravuje Odbornou způsobilost k výkonu povolání porodní asistentky, získává absolvováním:

- a) nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studia pro přípravu porodní asistentek,
- b) tříletého studia v oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšších zdravotnických školách, pokud studium bylo zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,
- c) oboru ženská sestra nebo porodní asistentka na středních zdravotnických školách nejpozději ve školním roce 1996/1997 (Zákon MZ ČR č. 96/2004 Sb.).

Porodní asistentka samostatně vykonává své povolání bez odborného dohledu až po třech letech, do té doby koná své povolání pod odborným dohledem. Mezi další odborné způsobilosti porodní asistentky se řadí péče o ženy během těhotenství, při porodu a v

šestinedělí. Patří sem i vedení fyziologického porodu, péče o novorozence, zdravotní a ošetrovatelská péče v úseku gynekologie. Porodní asistentka se společně s lékařem podílí na prevenci, léčbě, diagnostice a neodkladné péči (Zákon MZ ČR č. 96/2004 Sb.).

2.2 Vyhláška MZ ČR č. 55/2011

Ve vyhlášce je uvedena činnost zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. V § 3 se uvádí činnost porodní asistentky, která bez odborného dohledu a bez indikace v rozsahu své odborné způsobilosti:

- a) poskytovat zdravotní péči v souladu právního doporučení,
- b) dodržovat hygienicko-epidemiologický režim,
- c) vést zdravotnickou dokumentaci a pracovat s informačním systémem zdravotnického zařízení,
- d) poskytovat informace pacientovi dle své odborné způsobilosti nebo pokynů lékaře,
- e) prakticky vyučovat ve studijních oborech k získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání,
- f) aktivně se podílet na přípravě ošetrovatelských standardů (Vyhláška č. 55/2011 Sb.).

Konkrétní činnosti porodní asistentky jsou popsány v § 5 vyhlášky MZ ČR č. 55/2011 Sb.

Porodní asistentka poskytuje a zajišťuje bez odborného dohledu a bez indikace základní a specializovanou péči všem těhotným ženám, rodícím ženám a ženám v šestinedělí. V těchto odvětvích může zejména:

- a) edukovat o životosprávě v těhotenství a při kojení, přípravě na porod, ošetření novorozence a o antikoncepci, zřizovat pomoc v sociálně-právní problematice,
- b) vykonávat návštěvy těhotných, šestinedělek a gynekologicky nemocných a zároveň sledovat zdravotní stav,
- c) předcházet komplikacím v péči o novorozence, včetně podpory kojení,
- d) diagnostikovat těhotenství, doporučovat možná vyšetření nutné ke sledování fyziologické gravidity, sledovat průběh fyziologické gravidity, edukovat ženu o řadě komplikací, v případě

rizikových faktorů předat do péče lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví,

e) sledovat stav plodu v děloze vhodnými klinickými a technickými prostředky, diagnostikovat u matky a plodu příznaky patologií, které vyžadují přítomnost lékaře a zároveň asistovat u zásahu. V případě nepřítomnosti lékaře zajistit neodkladná opatření,

f) připravit rodičku k porodu, zajistit péči ve všech dobách porodních a vést fyziologický porod, včetně nástřihu hráze, v komplikovaných situacích vést porod koncem pánevním, jako neodkladný případ se uvádí vyšetřovací nebo léčebný postup důležitý k záchraně života či zdraví,

g) provést ošetření porodního a poporodního poranění a pečovat o ženu v období šestinedělí,

h) zajistit přejímání, kontrolování, ukládání a manipulování s léčivými přípravky,

i) zajistit přejímání, kontrolování, ukládání a manipulování se zdravotnickými prostředky a prádlem (Vyhláška č. 55/2011 Sb.).

Porodní asistentka může poskytovat bez odborného dohledu a bez indikace ošetrovatelskou péči fyziologickému novorozenci, provádět první ošetření provést zahájení okamžité resuscitace. Pod přímým vedením lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví porodní asistentka asistuje při komplikovaném porodu, při gynekologických výkonech, a dokonce instrumentovat na operačních sálech při porodu.

„Porodní asistentka pod odborným dohledem porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru nebo všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem může vykonávat činnosti podle § 4 odst. 1. písm. b) až i) při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče.“ „Porodní asistentka dále vykonává podle § 4 odst. 1, 3 a 4 u těhotné a rodící ženy, ženy do šestého týdne a po porodu a pacientky s gynekologickým onemocněním.“ V § 4 vyhlášky MZ ČR č. 55/2011 Sb. upravuje činnost pro všeobecné sestry, jsou součástí kompetencí porodních asistentek. Mezi další kompetence sem patří: měření a hodnocení fyziologických funkcí, odběry biologického materiálu, rehabilitace s klientkou, edukace klientky a aplikace injekčních přípravků (Vyhláška MZ ČR č. 55/2011 Sb.).

2.3 Porodní asistentka se specializovanou působností

Hlava II § 68 uvádí činnost porodní asistentky se specializovanou způsobilostí. Po získání specializované způsobilosti vykonává činnosti dle § 5 a 54 v oboru porodní asistence a své další specializace. Dle § 5 jak již bylo zmíněno, hodnotí fyziologické funkce, a stav klientky, provádí vyšetření biologického materiálu, edukuje a provádí nácvik sebeobsluhy, která vede ke zlepšení soběstačnosti (Vyhláška č. 55/2011 Sb.).

2.3.1. Porodní asistentka pro perioperační péči

Porodní asistentka pro perioperační péči vykonává činnosti dle § 68 při péči o klientky v oboru gynekologie a porodnictví před, v průběhu a bezprostředně po operačním výkonu. Vykonává i činnosti sestry pro pooperační péči dle § 56 (Vyhláška č. 55/2011 Sb.).

2.3.2. Porodní asistentka pro intenzivní péči

Porodní asistentka pro intenzivní péči vykonává činnost dle § 68 při poskytování péče klientkám v oboru gynekologie a porodnictví, u kterých dochází k selhání základních životních funkcí nebo hrozí selhání a v oboru neonatologie může:

A) Bez odborného dohledu a bez indikace lékaře

1. vykonávat vysoce specializovanou péči o klientku s náhlou příhodou v gynekologii a asistované reprodukci před, v průběhu a po invazivních výkonech (operačních výkonech), včetně předcházení či rozpoznávání komplikací,
2. vykonávat vysoce specializovanou péči o klientku s rizikových či patologickým průběhem těhotenství, včetně náhlých příhod v porodnictví,
3. pečovat o klientku odumřelých plodem ve vyšším stupni gravidity, s přerušným těhotenstvím nad 12. týden (genetická indikace nebo zdravotní indikace klientky ve všech dobách porodních),
4. vykonávat vysoce specializovanou péči o patologického novorozence, první ošetření patologického novorozence, sledovat poporodní adaptaci a zajistit termoneutrální prostředí,
5. analyzovat a hodnotit zdravotní stav klientky, plodu nebo patologického novorozence, zejména fyziologické funkce, křivku elektrokardiogramu, dokázat kvalifikovat závažnost zdravotního stavu,

6. provádět defibrilace elektrickým výbojem při kardiopulmonální resuscitaci po provedení elektrokardiogramu s automatickým vyhodnocením rytmu,
7. zajistit péči o dýchací cesty klientky, novorozence při umělé plicní ventilaci i s odsáváním dolních dýchacích cest, zároveň provádět laváže u klientek s tracheální intubací či tracheotomií,
8. umět pečovat o stomie klientek, včetně novorozence a edukovat v péči o stomie.

B) Bez odborného dohledu na základě indikace lékaře

1. analyzovat a zhodnotit fyziologické funkce pomocí specializovaných postupů pomocí přístrojové techniky u klientek a novorozenců,
2. pečovat o průchodnost dýchacích cest s použitím dostupného technického vybavení u žen,
3. zavést a případně pečovat o gastrickou sondu u klientek a novorozenců,
4. vést přípravu, průběh a ukončení metody léčby u klientek a novorozenců,
5. provést indikované vyšetření novorozenců a zhodnotit základní patologické nálezy,
6. cévkovat novorozence pohlaví ženského.

C) Pod odborným dohledem lékaře

1. zajistit venepunkci včetně zavedení periferních žilních kanyl novorozencům,
2. připravit a aplikovat transfuzní přípravky klientkám a novorozencům,
3. zajistit průchodnost dýchacích cest novorozencům dostupným technickým vybavením,
4. zajistit extubaci tracheální kanyly u klientek a novorozenců.

D) Pod přímým vedením lékaře

1. Asistovat u katetrizace umbilikální vény u novorozenců (Vyhláška MZ ČR č. 55/2011 Sb.).

2.3.3 Porodní asistentka pro intenzivní péči v neonatologii

Porodní asistentka pro intenzivní péči v neonatologii vykonává činnosti dle § 68. Pečuje o novorozence a kojence, kde může docházet k selhání základních životních funkcí, včetně nedonošených dětí. Vykonává činnost dětské sestry dle § 70 písm. a) bodu 4 (Vyhláška č. 55/2011 Sb.).

2.3.4 Porodní asistentka pro komunitní péči

Porodní asistentka pro komunitní péči vykonává činnost dle § 68. Zajišťuje primární péči, integrovanou a preventivně zaměřenou ošetrovatelskou péči klientkám, novorozencům a jejich rodinám. Zaměřuje se na skupiny, které jsou charakteristické odlišným sociálně-kulturním prostředím, územím, věkem, zdravotním stavem nebo rizikovými faktory. Zejména může:

A) Bez odborného dohledu a bez indikace

1. zhodnotit zdravotní a sociální situaci klientek, novorozenců a rodin z hlediska zdravotní a sociální péče a spolupracovat s odpovědnými orgány,
2. analyzovat zdravotní rizika z hlediska reprodukčního zdraví klientek a novorozenců, aktivně se podílet v rozsahu své specializované způsobilosti při sestavování priorit na základě epidemiologických a statistických dat z výzkumů a díky nim může realizovat projekty podpory zdraví klientek,
3. vykonávat poradenskou činnost v oblasti reprodukčního zdraví, rodičovství, sexuální problematiky a epidemiologické ochrany.

B) Bez odborného dohledu na základě indikace lékaře nebo odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví

1. zajistit vytvoření bezpečného a vhodného prostředí k eliminaci rizik z hlediska reprodukčního zdraví klientky a novorozenců,
2. připravovat preventivní programy, včetně zřizování screeningů

C) Bez odborného dohledu na základě indikace lékaře

1. provést ultrazvukové vyšetření plodu (Vyhláška č. 55/2011 Sb.).

3 Historický vývoj vzdělání až po současnost v PA

Porod je považován za biologický a sociálně-kulturní fenomén, je ukazatelem jak vyspělosti společnosti, tak dokladem péče o lidský život a to především o ženu. Již první zmínky jsou nalézány v období paleolitu, kde se vytvářely kulty mateřství pro ochranu ženy. Mimo svépomoci se účastnily i zkušené ženy, manžel nebo šaman (Lenderová, 2006; Roztočil, 2008).

3.1 Starověk a středověk

Ve starém Egyptě byly vyčleněny ženy, které se zajímaly o tuto činnost, která se stala jejich povoláním. V papyrusech (Kahoun, Edwin, Smith, Calburg, Ebers) je uvedena problematika průběhu těhotenství, výskyt mnohočetných těhotenství, porody mladých matek měření novorozence, řešení neplodnosti a antikoncepce. Porod byl zobrazován v různých polohách např. v kleče, na stoličce nebo na cihlách.

Největší význam pro další vývoj babictví je starověké lékařství antické. Otcem lékařství byl **Hippokrates** (460 – 370 př. n. l.), v jeho spisech uváděl příčiny potratu – malá děloha, plodové vejce bez obalu, otevřené hrdlo děložní, znalost škodlivosti otřesů v těhotenství. Porody byly vedeny na porodnické stole nebo na posteli za pomoci bab pupkořezných. Popisoval různá onemocnění, nástroje potřebné pro zmenšovací operace. Hippokratem vzniklá díla: „Corpus Hipocraticum“, součástí jsou i spisy „Peri gynakeies fysios“ (O povaze ženy), „Peri aforon“ (O neplodnosti), (Roztočil, 2008; Vránová 2006).

Aristoteles ze Stageiry (384 – 322 př. n. l.), filozof a lékař, ve svých latinských spisech popisuje anatomické a antropologické poznatky týkající se porodnictví. Zabývá se krvácením v těhotenství, potratem a vzhledem potráceným plodů, dokonce se zaměřil na porodní bolesti v průběhu porodu. Aristotelem napsaná díla: „Animalium historia“ (O živočiších), „De generatione animalit“ (O plození živočichů), (Roztočil, 2008; Vránová 2006).

Herophilos z Chalkedonu (300 př. n. l.) je autorem nejstarších knih pro porodní báby. Popisuje příčiny neprostupujícího porodu, porodnické poznatky nedokonalého otevírání děložního hrdla, slabost dělohy a její krvácení. Prováděl anatomické pitvy a uváděl příčiny dystokie – nepravidelného porodu (Vránová, 2006).

Galenos z Pergamu (129 – 199 n. l.), vynikající lékař, psal o sexuálních rozdílech, prováděl pitvy, dokonce císařský řez z experimentálních důvodů (Roztočil, 2008).

Soranus z Efesu (98 – 138 n. l.) je autorem „De arte obstetrica morbisque mulierum“ (O umění porodnickém a nemocech ženských). Svou působností dosáhlo porodnictví vysokou úroveň. Odlišil dělohu a pochvu, popsal menstruaci a abortivní prostředky. Doporučil porodnické křesla k porodu. Na vyšetření vytvořil poševní zrcadla. Jeho další práce byla o gynekologii a porodnictví, určené především pro porodní báby. Jmenovala se „Peri gynaikeion“ (O věcech ženských). Stanovil a vyžadoval vlastnosti, které musely mít pomocnice při porodu. Pomocnice musela mít dobrou paměť, měla být pracovitá, vytrvalá, mravná, spolehlivá se zdravými smysly a silnou postavou. Ruce musely být upravené s krátkými nehty. Měla mít zkušenosti s porody – nesměly být příliš mladé. Měla teoretické a praktické vzdělání v oblasti lékařského umění. Mnoho těchto vlastností vyžadoval později profesor Antonín Jungmann v porodnické praxi porodních babiček (Hájek 2014; Roztočil, 2008; Vránová, 2006).

Středověk byl pro babictví obdobím temna, která byla vykonávána stále nevzdělanými ženami tzv. „báby pupkořezné“. Po čtyřleté spolupráci se starší babičkou mohla provádět babictví samostatně bez dohledu. Bohužel zájem lékařů o problematiku babictví by minimální. Považovali to za něco nečistého a hříšného. V 15. Století byla vydána nařízení pro porodní babičky, která byla závazná. Porodní babičky musely skládat odborné zkoušky před městským lékařem nebo již vyzkoušenou porodní babičkou. Její povinností byl dozor nad obecnou mravností – hlášení narozených nemanželských dětí, podezření ze snahy utajit těhotenství (úmyslný potrat či znásilnění). Pomocí úředního příkazu porodní babička ověřovala tuto skutečnost. Nesměla používat alkoholické nápoje v průběhu porodu. Po složení zkoušky a přísahy vrchnosti obdržela porodní babička svůj slib, kterým se musela řídit i v budoucnu. Ve svém slibu se zavazovala, že bude všem možnou pomoc prokazovat všem rodičkám bohatým i chudým. Nebude je opouštět a zanedbávat. Podléhala doзору faráře, kterému hlásila porody, potraty a různé patologické odchylky od fyziologie nesměla provádět nástrojové porody a podávat léky – jen v přítomnosti lékaře. Součástí své výbavy byla svěcená voda, pokud zejména ti nejchudší požádali porodní babičku o kmotrovství (Hájek, 2014; Lenderová, 2006; Roztočil, 2008; Vránová, 2006).

Pro její praxi byly důležité i její vlastnosti, měla být odpůrkyně žvanivosti, klevet, opilství a měla dodržovat hygienickou čistotu. Měla být zdravá, silná, působit čistým dojmem, gramotná, mít dobrou paměť a zdravý rozum. Měla mít morální cítění (svědomitost, opatrnost, mlčenlivost, střídmost). Mezi nežádoucí rysy povahy patřily: domýšlivost, závist,

pomlouvačnost, opilství, necudnost, štěbetavost nebo pověřivost. Musela vést počestný život a vyhýbat se alkoholu (Lenderová, 2006).

Největší rozkvět porodnictví zažilo v 17. století ve Francii pod vedením lékaře Michaela Odenta. Až francouzské osvícenství zbavilo porodnictví magii a iracionalitu. Součástí konceptu byla medikalizace, což směřovalo vést ženy od porodních babiček k lékařům do porodnic. S odstupem doby se koncept výrazně změnil a porodní babičky se dostaly do popředí. (Hájek, 2014; Lenderová, 2006; Roztočil, 2008; Vránová, 2006;).

V Českých zemích rozvoj porodnictví byl poněkud složitější. Politické a náboženské nepokoje vykonávaly své, anatomické poznatky k nám pronikaly z poloviny 16. století. Zejména všeobecná anatomie Vesaliova, Arantiova studie plodu nebo Fallopiova anatomie ženského pohlavního ústrojí. V roce 1519 vyšla první česká učebnice „Zpráva a nauczenie žienám tiehotným a Babam pupkorzeznyh netoliko prospessna, ale také potrebná“. Jejím autorem byla mladoboleslavský lékař Nicolaus Claudjan. Mezi další patří „Růžová zahrádka plodných žen“ od Matouše Wolkenberga.

Proto pražská lékařská fakulta se začala věnovat a zkoušet porodní babičky až od 17. století. Po jisté době zejména v novověku stát začal uvažovat o speciálních nařízeních vzhledem ke svým zájmům (vysoká úmrtnost rodiček a novorozenců), (Hájek, 2014; Lenderová, 2006; Vránová, 2006).

3. 2 Novověk až současnost

V roce 1651 bylo nařízeno přezkoušení porodních babiček. Při nesplnění zkoušky nesměla pomáhat u porodu, jinak ji čekal tvrdý trest a pokuta. Největší úspěch rozvoje porodnictví byl za Marie Terezie a jejího osobního lékaře Gerharda van Swietena. První dekret vznikl v roce 1745, kde bylo uvedeno, že porodním babičkám měl přednášet profesor anatomie a měly přihlížet k pitvám mrtvých ženských těl. Zejména profesor pražské univerzity Franciscus Dutoy věnoval soukromé odpolední hodiny z anatomie porodním babičkám. Prvním učitelem porodnictví se stal chirurg doktor Josef Molinari. Porodním babičkám bylo přednášeno i porodnictví a učily se praktickému cvičení na těhotných dívkách. O rok později se podrobovaly zkouškám na lékařské fakultě, nebo se nechaly vyzkoušet krajským fyzikem. Poté vznikl další dekret potvrzující, aby anatomie byla prakticky demonstrována pitvami na ženských mrtvolách (Lenderová, 2006; Vacková 2013).

Dne 24. července 1753 Marie Terezie vydala ve spolupráci s Gerhardem van Swietenem Generální zdravotní řád pro Království české – obsahoval i předešlé dekrety ve výše uvedené profesi. Řád se týkal nekvalifikovaných lékárníků, chirurgů a porodních babiček. Pokud prováděli svou praxi bez řádně kvalifikace, byly jim ukládány náležité pokuty. Po složení zkoušky a přísahy věrnosti porodní babička získal odznak, což je odlišovalo od porodních babiček, které zkoušku nevykonaly. V dalších letech byl zdravotní personál rozšířen o krajského chirurga a krajskou porodní babičku. Dalším průkopníkem sociální lékařství a péči o matku a dítě byl Johann Peter Frank (Hájek, 2014; Lenderová, 2006; Vránová 2006).

Profesor Franciscus Dutoy, který po šest let přednášel porodním babičkám, byl vystřídán jeho nástupcem Ignácem Johannem Ruthem. Na pražské univerzitě byla zřízena stolice porodnictví a Ruth se stal prvním učitelem. Přednášel medikům, ranhojičům a porodním babičkám v Karolinu. Provozoval i praktickou výuku ve Vlašském špitále (vznikl v roce 1609, měl svou léčebnou a sociální funkci plnící téměř dvě stě let. Později plnil funkci ústavu, který pečoval nejen o opuštěné děti, ale později také o svobodné matky). Zavedl novou koženou vyučovací pomůcku, říkalo se jí „mašina a model novorozence „fantom““ (Hájek, 2014; Lenderová, 2006; Vránová, 2006).

Od roku 1804 dle studijního řádu se musely učit i venkovské porodní babičky na pražské lékařské fakultě (původně praxe byla řešena přezkoušením krajským fyzikem), měly vyslechnout celý kurz trvající 2 měsíce a zároveň odchodit v porodnici praxi. V každém semestru proběhl znova celý kurz porodnictví pro porodní babičky a porodníky a následovala praxe v porodnici. Oficiální klinika byla zřízena v roce 1803 u Apolináře na Novém Městě pražském. Dalším veřejným učitelem se stal Ruthův žák, významný lékař a filantrop Jan Meliř. Velmi dobře znal porodnictví teoreticky i prakticky, napsal hodnotné spisy o vcestném lůžku a také inkarnaci těhotné reflektované dělohy. Své znalosti získával pilným studiem francouzské literatury, a při návštěvě v zahraničí. Jako první provedl císařský řez živé ženě. Vybudoval soukromou porodnici, kde vyučoval porodní babičky a také lékaře. Meliř ze svých finančních prostředků pečoval o svobodné matky, opuštěné děti, zřídil privátní porodnici, která byla spojena s ambulantními návštěvami. Mezi lety 1802 – 1806 přednášel v českém i německém jazyce z porodnictví teoretického i praktického profesor Karel Fiedler.

Po dlouhodobých neshodách, kdo bude vést a vzdělávat porodní babičky byl jmenován profesorem teoretického a praktického porodnictví Antonín Jungmann. Za dobu svého působení zavedl pevný medicínský řád a administrativní systém – zlepšil úroveň výuky, přednášel nejen německy, ale i česky (byly to první české přednášky na fakultě). Napsal

učebnice české i německé pro porodní babičky i studenty medicíny. Nejznámější první česká učebnice babictví „Úvod k babení“, I jako první uvedl, že věk porodní babičky je pro tuto profesi velmi důležitý. Nejvhodnější je tzv. prostřední věk, pod nímž se rozumělo stáří mezi dvacítkou a třicítkou. Po těchto reformách, co se uskutečnily, odborná péče o matky a novorozence se výrazně zlepšila během první poloviny 19. Století (Hájek, 2014; Lenderová, 2006; Vránová, 2006).

Další významné osobnosti v gynekologii a porodnictví: Jan Streng (otevřel novou budovu Královské české porodnice a nalezince v Apolinářské ulici); Karel Pawlik (vynikající porodník popsal zevní vyšetření těhotné ženy tzv. Pawlikovy hmaty, vynikající operatér, zakladatel světové urogynekologie); Václav Rubeška (pilný klinický pracovník, vytvořil Rubeškův hmat určující prostornost pánevního vchodu, který se dodnes využívá, spolu s profesorem Pawlikem jsou pokládáni za zakladatele české moderní gynekologie a porodnictví), (Vránová, 2006; Lenderová, 2006; Roztočil, 2008; Hájek, 2014).

Sice úroveň vzdělání porodních babiček se rapidně zlepšila, ale jejich sociální situace nebyla dobrá. Snahou ke zlepšení situace bylo zakládání podpůrných spolků a organizací. Po vzniku samostatného státu, sliboval porodním babičkám zlepšení jejich postavení. Počátkem 20. století se konal Mezinárodní sjezd porodních babiček v Drážďanech, kde byla založena Zemská jednota porodních babiček. I časopis Věstník vydávaný Zemskou jednotou podporoval zájmy porodních babiček. V roce 1919 vznikla Ústřední jednota porodní asistentek pro zlepšení situace porodních babiček. Roku 1928 vyšel zákon O pomocné praxi porodnické, jakož i o vzdělání a výcviku porodních asistentek. V zákoně bylo uvedeno a povoleno používat názvu porodní asistentka (Lenderová, 2006; Vacková, 2013).

V roce 1930 vznikaly státní ústavy pro vzdělání porodních asistentek. V Pardubicích téhož roku zakládá profesor Cyril Gála „Státní ústav pro vzdělání a výcvik porodní asistentek“. Pro přijetí musela žena splnit několik podmínek: věk kolem 25 – 35 let - nejlépe ukončená měšťanská škola, pokud byla absolventkou jiné školy, musela složit přijímací zkoušky. Výcvik trval 10 měsíců ukončený závěrečnou zkouškou. Porodnictví a kojení patřily mezi hlavní předměty. Mezi vedlejší předměty patřila nauka o sepsi, antisepsi, dezinfekci, nauka o obecném zdravotnictví a jiných mravních předpisech (Vránová, 2006).

V roce 1947 bylo studium porodních asistentek prodlouženo z 10 měsíců na 2 roky. Ústavy pro výchovu porodních asistentek byly jen v Pardubicích a v Ostravě. V 50. letech bylo zavedeno čtyřleté studium s maturitou. První 2 roky se porodní asistentky vzdělávaly

jako všeobecné sestry a zbytek studia se věnovaly své specializaci. V 60. letech bylo otevřeno čtyřleté studium pro absolventy zdravotnické školy. V roce 1965 porodní asistentky byly přejmenovány na ženské sestry, který se udržel až do roku 1993. Následně v 70. letech existovalo jednoleté studium pro dětské nebo všeobecné sestry pro budoucí porodní asistentky. Ukončení proběhlo rozdílovou maturitní zkouškou (Vacková, 2013).

Během let 1995 – 1996 Ministerstvo školství společně s Ministerstvem zdravotnictví schválilo studijní obor Diplomovaná porodní asistentka na vyšších zdravotnických školách. Součástí závěrečné zkoušky byla obhajoba absolventské práce, teoretické zkoušky z odborných předmětů a důležitou podmínkou splnění samostatně vedených porodů a odevzdání Absolventské práce (Vacková, 2013).

Od roku 2002 se obor Porodní asistentka se stává bakalářským studijním oborem ukončený státní závěrečnou zkouškou. uchazeč/ka o bakalářské studium oboru Porodní asistentka musí mít ukončené středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Při tvorbě studijního programu se respektují požadavky Evropské unie – věk uchazeče, ukončené vzdělání, kombinace teoretické a praktické výuky. Standardní délka studia jsou 3 roky. Teoretická část výuky probíhá v kombinaci přednášek, seminářů a cvičení. Praktická výuka probíhá od 1. ročníku studia a student/ka musí splnit požadovaný počet hodin. Součástí závěrečné zkoušky je obhajoba bakalářské práce, teoretické zkoušky z odborných předmětů a splnění odborných výkonů provádění při praktické výuce např. vedení fyziologického porodu. Po úspěšné státní závěrečné zkoušce absolvent/ka získává vysokoškolský titul bakalář (Studijní plán Univerzity Pardubice, Vacková, 2013; Vyhláška č. 39/2005 Sb.).

Po absolvování a získání vysokoškolského titulu bakalář oboru porodní asistentka je možné pokračovat v navazujících magisterských oborech a rozšíření si specializací a kompetencí v různých oborech.

Studijní navazující magisterské obory pro porodní asistentky

- **Perioperační péče v gynekologii a porodnictví:** podmínkou je ukončení studia oboru Porodní asistentka a předložení diplomu. Standardní doba studia jsou 2 roky, teoretická část je přednášena formou přednášek, seminářů a cvičení. Praktická výuka začíná od 1. ročníku a student/ka musí splnit počet požadovaných hodin. Zároveň musí sbírat výkony na pracovištích zaměřené na jejich vzdělání. Absolvent/ka se uplatní na pracovištích perioperační péče v gynekologii a porodnictví, na pracovištích předsterilizační přípravy a sterilizace zdravotnických prostředků. Součástí státní

závěrečné zkoušky je obhajoba diplomové práce, teoretické zkoušky z odborných předmětů a předložení výkonů z praktické výuky konané ve zdravotnickém zařízení. Po úspěšném ukončení státní závěrečné zkoušky absolvent/ka získává vysokoškolský titul magistr. Tento obor je nově otevřen na Univerzitě Pardubice.

- **Komunitní péče v porodní asistenci:** podmínkou je ukončení studia oboru Porodní asistentka a předložení diplomu. Standardní doba studia je opět 2 roky. Teoretická část je také přednášena přednáškami, seminářem a cvičením. Součástí studia je praktická výuka ke zlepšení dosavadních získaných schopností získané během studia bakalářského oboru Porodní asistentka. Opět je ukončen státní závěrečnou zkouškou – obhajoba diplomové práce, teoretická zkouška z odborných předmětů a předložení splněné praktické výuky v nemocničních zařízeních. Po úspěšném ukončení státní závěrečné zkoušky absolvent/ka získává titul magistr. Studium probíhá v Ostravě.
- **Učitelství odborných předmětů pro zdravotnické školy:** ukončení studijního oboru Všeobecná sestra, porodní asistentka, zdravotnický záchranář. Standardní doba studia jsou 2 roky. Hlavním cílem je získat ucelenou teoretickou-praktickou kvalifikaci potřebnou pro výkon profese učitele odborných předmětů na středních a vyšších zdravotnických školách. Může působit i na lékařských či zdravotně sociálních fakultách v bakalářských, popřípadě i navazujících magisterských studijních oborech, či při výuce ošetrovatelských předmětů při výuce mediků. K získání titulu magister je úspěšné složení státní závěrečné zkoušky – obhajoba diplomové práce, teoretické zkoušení z odborných předmětů (Studijní plány Univerzity Pardubice, Olomouce a Ostravy).

4 Profesionální organizace PA v České republice

V roce 2004 byla po téměř 50 letech v České republice obnovena profese porodní asistentky zákonem č. 96/2004 Sb. Pokud měly porodní asistentky úspěšně hájit své profesní zájmy, potřebovaly jednotné profesní organizace. V České fungují tyto organizace:

4.1 Česká konfederace porodních asistentek (ČKPA)

Vznikla v roce 1997 vystoupením z profesní organizace Gynekologicko-porodnické sekce České asociace sester (GPS ČAS). Do roku 2005 používala název Česká asociace porodních asistentek (ČAPA). ČKPA se sídlem v Olomouci zřizuje činnost na celém území České republiky. Jedná se o demokratickou profesní organizaci, která na základě kolektivního členství dobrovolně sdružuje pouze porodní asistentky. Díky mezinárodním stykům, zajišťuje zájezdy a stáže do zahraničí.

ČKPA je členem

- Mezinárodní konference PA (International confederation of midwives (ICM)),
- Evropská asociace (EMA),
- Národní koalice zdravotnických pracovníků (NKPZ).

Cíle a činnost ČKPA

- koordinovat a vytvořit jednotnou reprezentaci PA vůči orgánům ČR,
- hájit profesní zájmy PA na celostátní úrovni,
- pozvednout a upevnit prestižní hrdost PA jak v ČR, tak v rámci Evropské unie,
- dbát na odbornou způsobilost PA a aktivně se podílet na jejich celoživotní vzdělání,
- dohlížet na celkovou kvalitu péče pro ženy a jejich rodiny, dodržovat etický kodex PA,
- Dodržovat kodex práv pacientů, respektovat práva žen (www.ckpa.cz).

4.2 Unie porodních asistentek (UNIPA)

Od roku 2005 UNIPA zřizuje činnost na celém území ČR, sídly Praha, Brno a České Budějovice. Sdružuje pouze PA a studentky oboru Porodní asistence na základě individuálního členství. Pečuje o PA pracující ve státních i nestátních zdravotnických

zařízení, připravuje vzdělávací programy pro PA, vzdělávací akce na témata z oblasti těhotenství, rodičovství a péči o děti. Sdružení spolupracuje s odbornými společnostmi zabývající se péčí o ženu, občanskými sdruženími podporující shodné zájmy, zdravotními pojišťovnami, vzdělávacími institucemi a všemi, kteří projeví zájem o spolupráci.

Hlavní cíle UNIPA

- sdružovat PA a studentky oboru Porodní asistence v ČR,
- propagovat obor PA na veřejnosti,
- podporovat a napomáhat uznávání profese PA dle mezinárodních definic PA a EU,
- prosazovat zájmy PA v oblasti pracovních a sociálních podmínek,
- podílet se na rozvoji koncepce primární péče o ženu a dítě,
- informovat studentky oboru PA o vzdělání (www.unipa.cz).

4.3 Gynekologicko-porodnická sekce České asociace sester (GPS ČAS)

GPS ČAS sdružuje nejen PA, ale i všeobecné sestry na porodnicko-gynekologických pracovištích. Dle názvu a struktury jde o sdružení zaměřené na všeobecné sestry, ale i z části na PA (www.cnna.cz).

4.4 Česká společnost porodních asistentek (ČSPA)

Založená z iniciativy lékařů z porodnic, zejména z Prahy. Sdružuje PA, všeobecné sestry a zdravotnické záchranáře. V současné době nemáme bližší informace, ale je zřejmé, že uvedené cíle jsou vzhledem k situaci v ČR a postoji k PA téměř neslučitelné (www.asistentky.porodnice.cz).

Dne 24. 3. 2014 proběhla na půdě Ministerstva zdravotnictví ČR pracovní schůzka zástupkyň všech profesních organizací a hlavní sestrou ČR Alenou Šmídovou. Jednalo se o společné prosazování cílů v oblasti koncepce povolání PA. V memorandu je řešeno posílení role PA, zejména v problematice kompetencí vedení fyziologického porodu. Mezi zástupkyněmi a Ministerstvem zdravotnictví byla dohodnuta vzájemná spolupráce v oboru Porodní asistence dle směrnice EU a Rady 2013/55/EU o uznání odborných kvalifikací, dokumentů Mezinárodní konfederace PA (ICM), Evropské asociace PA (EMA) a doporučení Světové zdravotnické organizace PA.

Společné cíle zástupkyň PA a MZ

- vytvořit koncepci porodní asistence,
- naplnit kompetence PA,
- upravit negraduální a postgraduální studia PA,
- Vytvořit standardy poskytované péče v porodní asistenci (Zdravotnictví a medicína, 2014).

II Výzkumná část

5 Metodika výzkumu

Pro vytvoření výzkumné části bakalářské práce byl zvolen kvantitativní výzkum. Výzkum probíhal v období prosince 2014 a ledna 2015. K získání potřebných informací byla využita metoda dotazníkového šetření, které bylo zcela anonymní. O sdělení informací bylo požádáno celkem 80 porodních asistentek ze zdravotnických zařízení Pardubického kraje. Dotazník byl porodním asistentkám rozdán osobně v tištěné formě. Zároveň záleželo na porodních asistentkách, zda chtěly dotazník vyplnit, vyplnění dotazníku bylo na jejich svobodné vůli. Vyplněné dotazníky porodní asistenty odevzdávaly vrchní nebo staniční sestře. Z 80 dotazníků bylo vráceno 50 vyplněných dotazníků. Návratnost byla 62,5%.

Před začátkem spuštění výzkumu byl dotazník ověřen v pilotním výzkumu. Oslovili jsme 10 porodních asistentek a po vyhodnocení dotazníků byly otázky poupraveny nebo odstraněny. Dotazníky z pilotního výzkumu nebyly použity ve vlastním výzkumu. Některé položky byly změněny nebo vynechány. Definitivní dotazník obsahoval 18 otázek různého typu. Otevřené otázky dávaly možnost respondentkám vyjádřit své myšlenky a názory k dané problematice. Uzavřené otázky měl předem připravené odpovědi, ze kterých měly respondentky vybrat jednu z možností. Dichotomická otázka patří mezi uzavřené otázky, ale slouží k jednoznačnému rozlišení vlastností, zkušeností a názorů respondentek. Toto platí pro trichotomické otázky, které byly použity v dotazníku (Kutnohorská, 2008).

5.1 Zpracování dat

Ke zpracování dat byl použit program Microsoft Office Excell 2007. V programu byly výsledky dotazníkového šetření vypracovány do tabulek a grafů pro lepší přehlednost. V tabulkách jsou uváděny absolutní hodnoty, relativní a celkové četnosti. Absolutní četnost (n_i) v tabulce je charakterizována počtem porodních asistentek odpovídajících na danou otázku. Relativní četnost (f_i) je charakterizována podílem absolutní četnosti a celkové četnosti (n). Relativní četnost je vyjádřena v procentech. Celková četnost (Σ) udává celkový počet respondentek.

Vzorec výpočtu relativní četnosti: $f_i (\%) = n_i / n \times 100$

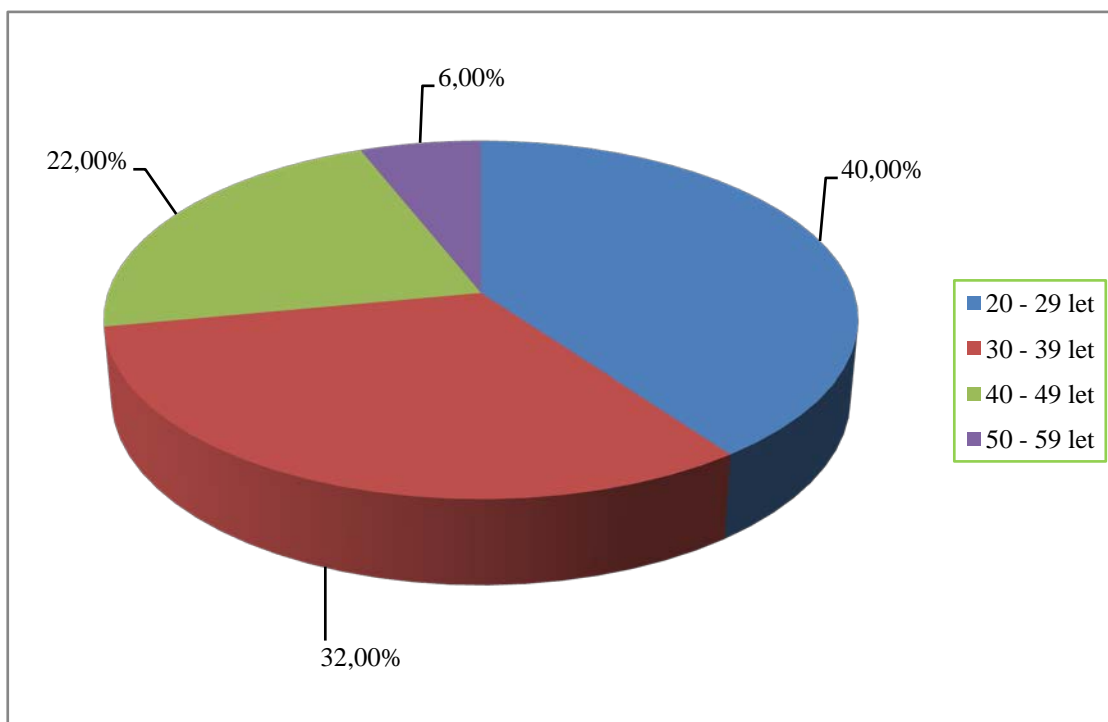
5.2 Výzkumné otázky

- **Otázka č. 1:** Která věková kategorie PA se nejvíce pohybuje ve zdravotnickém zařízení?
- **Otázka č. 2:** Jaké nejvyšší vzdělání PA se nejčastěji vyskytuje?
- **Otázka č. 3:** Jakou formu získávají porodní asistentky nové poznatky ve vzdělání?
- **Otázka č. 4:** Jaký faktor omezuje PA pokračovat dál ve vzdělání?
- **Otázka č. 5:** Ve kterých výukových pracovištích se nejčastěji PA vzdělávaly?

6 Analýza a vyhodnocení dat z výzkumu

Otázka č. 1: Váš věk:

- a) 20 – 29 let
- b) 30 – 39 let
- c) 40 – 49 let
- d) 50 – 59 let

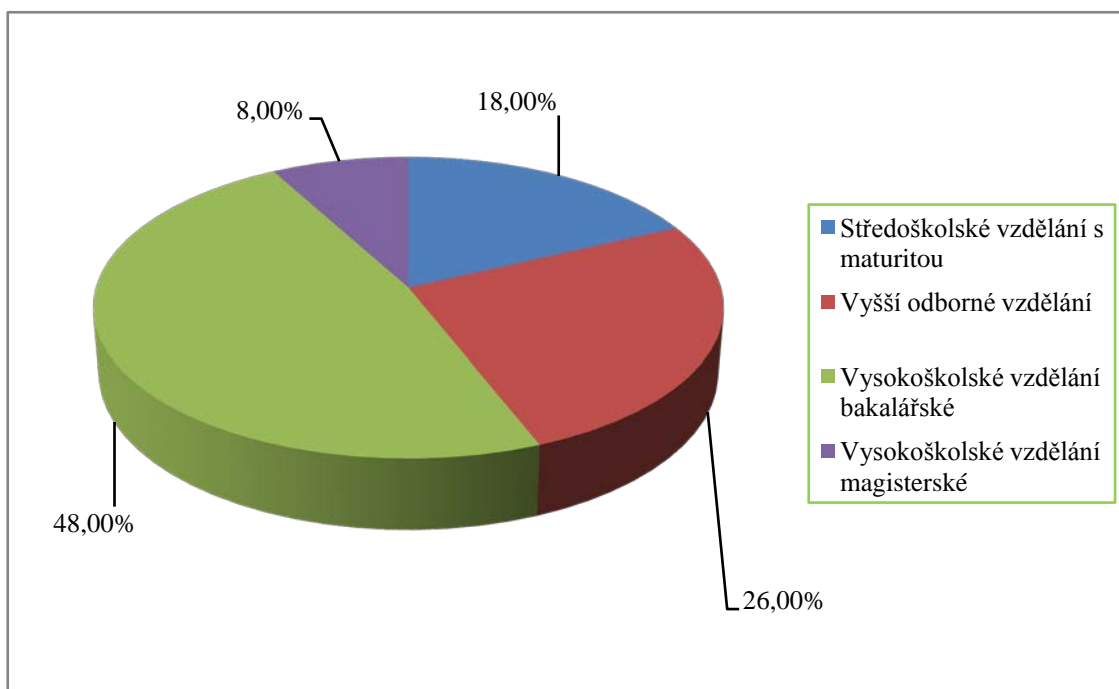

Obrázek 1: Grafické znázornění věkových kategorií porodních asistentek

V otázce číslo jedna byla zjišťována věková kategorie porodních asistentek. Na výběr byly 4 možné odpovědi, ze kterých porodní asistentky vybíraly svou věkovou kategorii. Z celkového počtu dotazovaných je nejvíce zastoupena věková kategorie od 20 – 29 let v počtu 20 (40,00 %). Následovala věková kategorie od 30 – 39 let s počtem 16 ti respondentek (32,00 %). Následujících 11 respondentek (11,00 %) zastupuje věkovou kategorii od 40 – 49 let. Poslední věková kategorie od 50 – 59 let je zastoupena 3 respondentkami (6,00 %). (Obr. 1).

Otázka č. 2: Jaké je Vaše nejvyšší dosažení vzdělání?

- a) pomaturitní vzdělání v oboru Porodní asistentka
- b) vyšší odborné vzdělání v oboru Porodní asistentka
- c) vysokoškolské vzdělání – bakalářské
- d) vysokoškolské vzdělání - magisterské

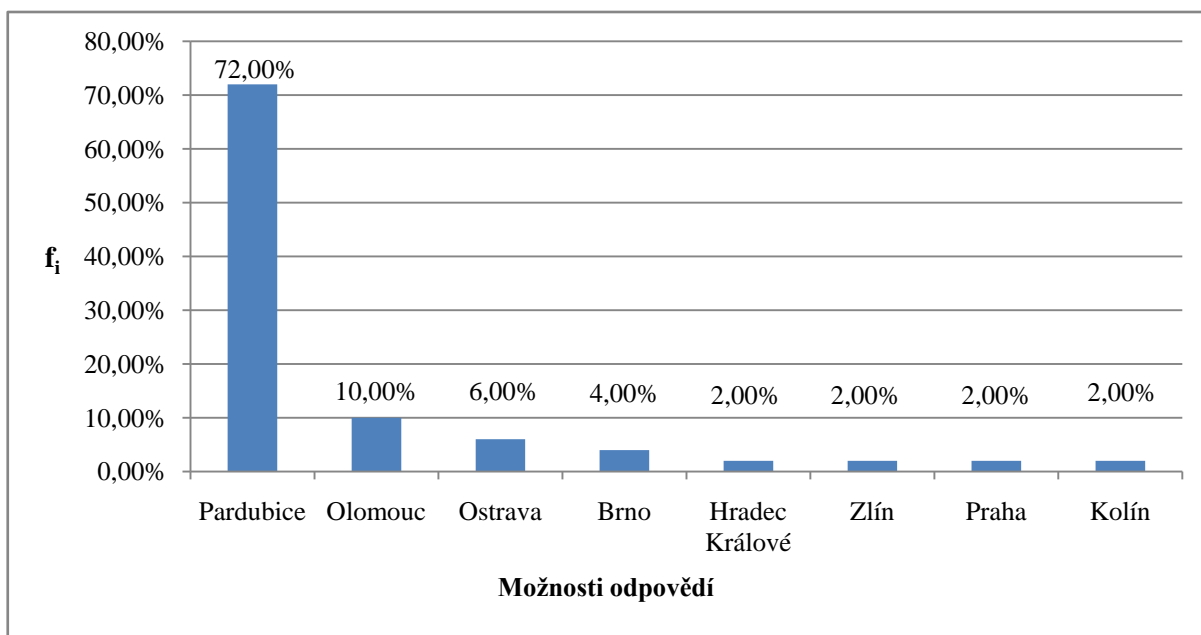

Obrázek 2: Grafické znázornění nejvyššího dosaženého vzdělání porodních asistentek

V druhé otázce porodní asistentky měly uvést své nejvyšší dosažené vzdělání. Nejvíce dotazovaných respondentek absolvovalo vysokoškolské vzdělání – bakalářský typ. Tento stupeň uvedlo 24 porodních asistentek (48,00 %). Po vysokoškolském vzdělání následovalo vyšší odborné vzdělání s počtem 13 ti respondentek (26,00 %). Středoškolské vzdělání uvedlo 9 respondentek (18,00 %) a vysokoškolské vzdělání – magisterský typ uvedly 4 respondentky (8,00 %). (Obr. 2).

Otázka č. 3: Napište, kde jste studovala obor PA či navazující specializaci pro PA:

.....

Obrázek 3: Grafické znázornění výukových pracovišť pro vzdělání porodní asistence

V otázce číslo 3 měly porodní asistentky napsat, kde svůj obor studovaly či navazující specializaci pro porodní asistentky. Nejvíce dotazovaných porodních asistentek s počtem 36 (72,00 %) uvedlo, že jejich vzdělání probíhalo ve výukovém pracovišti v Pardubicích. Dalších 5 porodních asistentek (10,00 %) odpovědělo, že studia probíhala v Olomouci. Ostravu absolvovaly 3 porodní asistentky (6,00 %). Následující 2 porodní asistentky (4,00 %) absolvovaly vzdělání v Brně. Nejméně po 1 porodní asistence (2,00 %) jsou zastoupená tato města: Hradec Králové, Praha a Zlín.

V Pardubicích je jak bakalářský program oboru Porodní asistentka, ale i navazující magisterské studium – Specializace ve zdravotnictví zejména v perioperační péči - v gynekologii a porodnictví.

V Brně, Hradci Králové, Praze a Zlíně jsou bakalářské programy oboru Porodní asistentka.

V Olomouci na pedagogické fakultě je navazující magisterské studium - Učitelství odborných předmětů. Tato možnost dává porodním asistentkám specializace věnovat se učitelství zdravotnických oborů a vzdělávat další porodní asistentky.

V Ostravě na lékařské fakultě je navazující magisterské studium – Komunitní péče v porodní asistenci. Dává možnost rozšíření již získaných znalostí a rozšíření kompetencí v oblasti komunitní péče a managementu.

Otázka č. 4: Jste zaměstnankyní státního zařízení?

a) ano

b) ne

Tabulka 1: Přehlednost zaměstnanosti PA ve státních a nestátních zdravotnických zařízeních

Zaměstnanost porodních asistentek ve státních zařízeních	n_i [-]	f_i [%]
Ano	12	24,00%
Ne	38	76,00%
Σ	50	100,00%

V otázce číslo 4 měly porodní asistentky uvést, zda jsou zaměstnankyně státního zařízení či ne. Nejvíce porodních asistentek v počtu 38 (76,00 %) odpovědělo, že nejsou zaměstnané pod vedením státního zařízení. Ostatních 12 porodních asistentek (24,00 %) uvedlo, že jsou zaměstnané pod vedením nestátního zařízení. (Tab. 1).

Otázka č. 5: V jakém typu zdravotnického zařízení jste zaměstnaná?

- a) okresní
- b) krajská

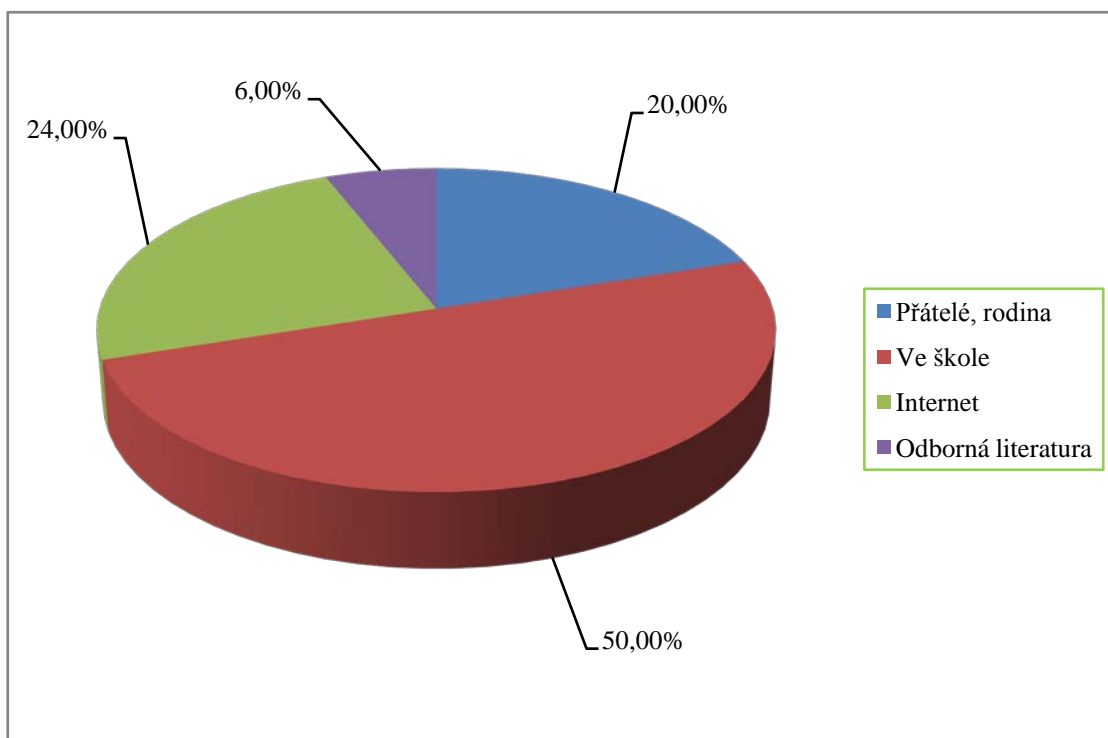
Tabulka 2: Přehled nejčastěji vyskytujících zdravotnických zařízení

Typ zdravotnického zařízení	n _i [-]	f _i [%]
Okresní	16	32,00%
Krajská	34	68,00%
Σ	50	100,00%

Otázka číslo 5 se zabývala tím, v jakém typu zdravotnického zařízení porodní asistentky pracují. Převážná většina porodních asistentek odpověděla v krajské nemocnici v počtu 34 (68,00 %), následovala okresní nemocnice v počtu 16 ti porodních asistentek (32,00 %). (Tab. 2).

Otázka č. 6: Jak jste se dozvěděla o studiu PA?

- a) rodina, přátele
- b) ve škole
- c) internet
- d) odborná literatura

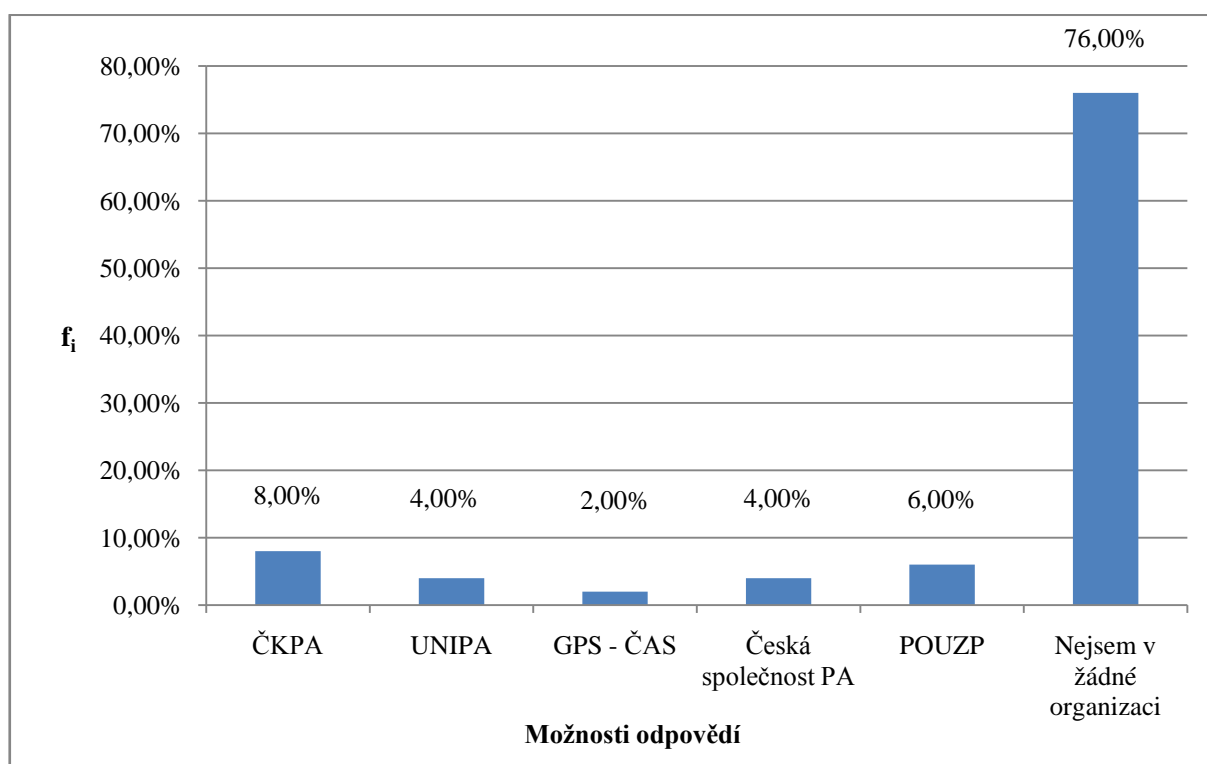

Obrázek 4: Graf znázorňující typy informačních zdrojů

Otázka číslo 6 zjišťovala, jak se porodní asistentky pomocí koho nebo čeho dozvěděly o vzdělání nebo navazujícím vzdělání pro rozšíření kompetencí v různých specializacích. Je velice zajímavé, že 25 porodních asistentek (50,00 %) se dozvědělo o studiu ve škole. Další možností, jak se dozvěděly o vzdělání oboru Porodní asistentka, byl internet. Tuto možnost označilo 12 porodních asistentek (24,00 %). Pomocí rodiny nebo přátel se 10 porodních asistentek (20,00 %) dozvědělo o studiu tohoto oboru. A na posledním místě zůstala odborná literatura, kterou označily 3 porodní asistentky (6,00 %). (Obr. 4).

Otázka č. 7: V jaké organizaci pro PA jste registrovaná?

- a) Česká konfederace porodních asistentek (ČKPA)
- b) Unie porodních asistentek (UNIPA)
- c) Gynekologicko-porodnická sekce České asociace sester (GPS – ČAS)
- d) Česká společnost porodních asistentek (ČSPA)
- e) POUZP
- f) nejsem registrována v žádné organizaci

Obrázek 5: Graf znázorňující profesní organizace PA

Otázka číslo 7 řešila problematiku profesních organizací pro porodní asistentky, zda jsou registrované či ne. Velká většina porodních asistentek 38 (76,00 %) odpověděla, že nejsou registrované v žádné organizaci. Je to velice zajímavé, když uvážíme, že porodní asistentky chtějí prosazovat zájmy a prestiž. V organizaci ČKPA jsou registrované 4 porodní asistentky (8,00 %). Další 3 porodní asistentky odpověděly, že jsou registrované v organizaci POUZP. Následovaly organizace UNIPA a Česká společnost PA, které byly po 2 porodních asistentkách (4,00 %). A na posledním místě zůstala organizace GPS – ČAS, ve které byla registrována pouze 1 porodní asistentka (2,00 %). (Obr. 5).

Otázka č. 8: Jste spokojená se svou úrovní vzdělání získané studiem oboru PA?

a) ano

b) ne

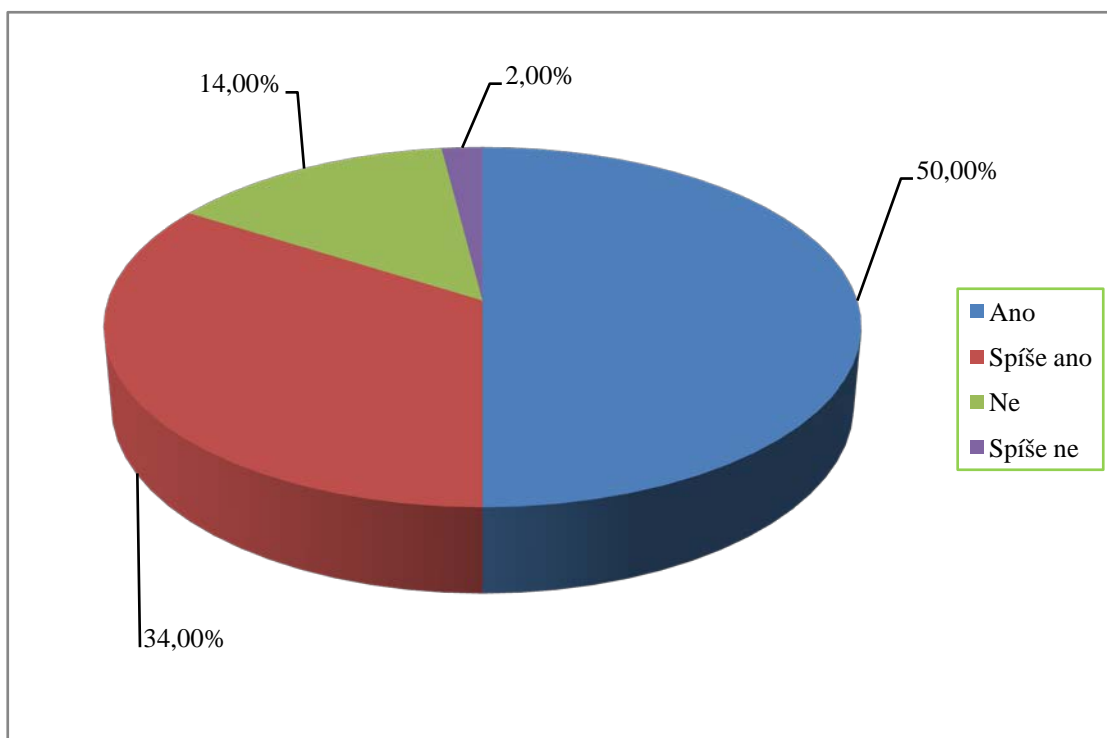
Tabulka 3: Spokojenost s úrovní vzdělání získané studiem

Úroveň vzdělání	n_i [-]	f_i [%]
Ano	44	88,00%
Ne	6	12,00%
Σ	50	100,00%

Otázka číslo 8 měla zjistit spokojenost úrovně vzdělání, které porodní asistentky získaly absolvováním výukových pracovišť zaměřené na jejich vzdělání a specializace. Velká většina porodních asistentek 44 (88,00 %) odpověděla, že jsou spokojená s úrovní vzdělání, kterou získaly během studia, kterou používají v praxi. Zbýlých 6 porodních asistentek (12,00 %) nejsou spokojené s úrovní výuky, ze které získaly své vzdělání. (Tab. 3).

Otázka č. 9: Vzděláváte se dále ve svém oboru?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne

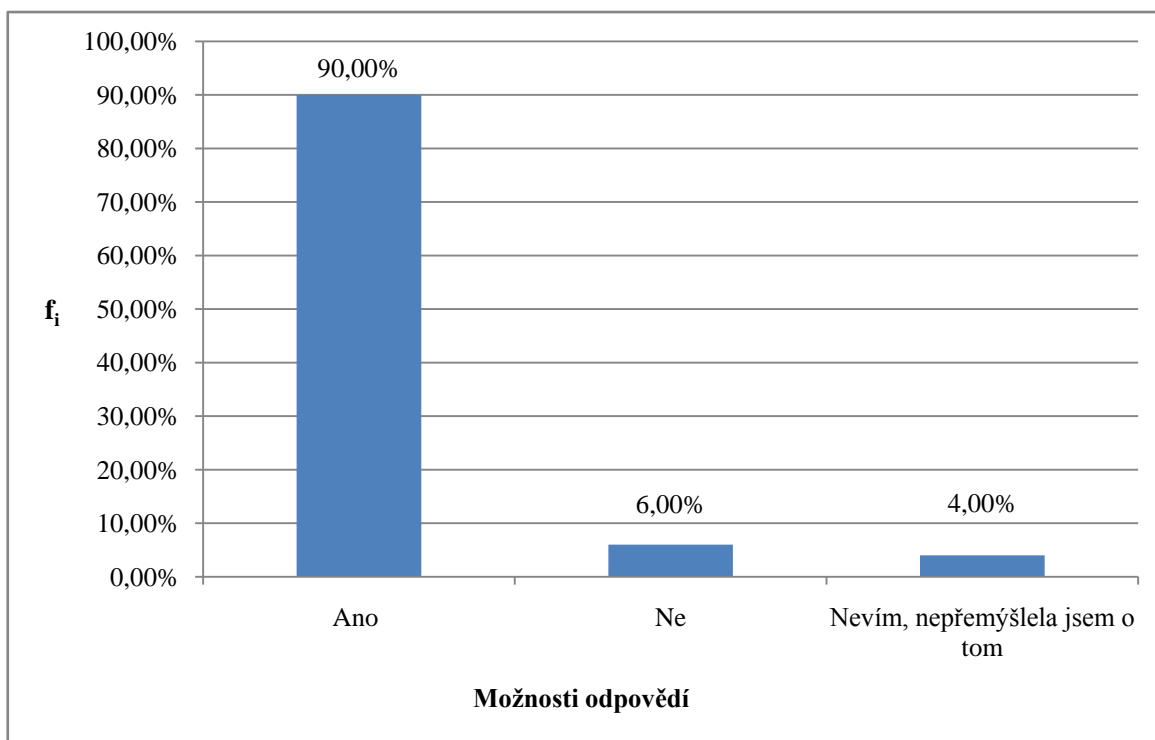

Obrázek 6: Graf znázorňující zájem dalšího vzdělání PA

Otázka číslo 9 byla zaměřena na to, jestli porodní asistentky pokračují ve vzdělání dalších specializací. Polovina respondentek 25 (50,00 %) se vzdělává v dalších specializacích a vyhledává si potřebné informace. Následně 17 respondentek (34,00 %) spíše vyhledává nové informace v gynekologii a porodnictví. S počtem 7 respondentek (14,00 %) se nevzdělává a nevyhledává informace ke své specializaci a pouze 1 respondentka (2,00 %) se vůbec nezajímá a nevyhledává potřebné informace ke své specializaci. (Obr. 6).

Otázka č. 10: Domníváte se, že je nutné další sebevzdělání?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím, nepřemýšlela jsem o tom

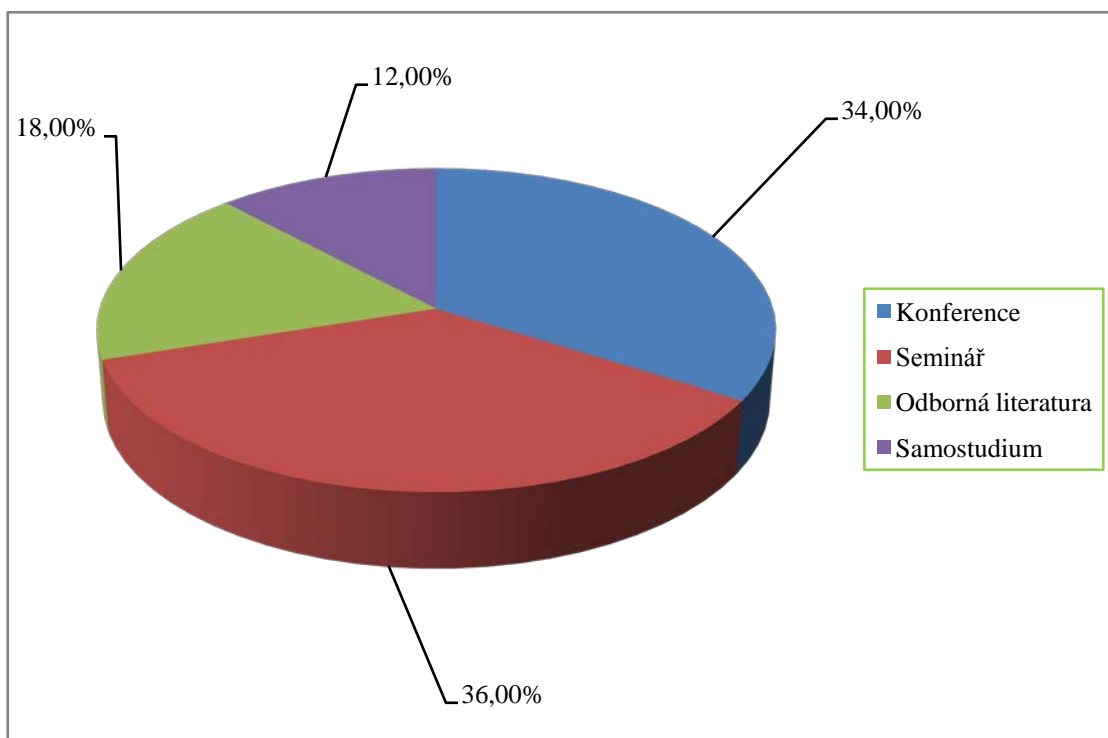

Obrázek 7: Grafické znázornění nutnosti sebevzdělání v oboru PA

Otázka číslo 10 řeší, zda je nutné se vzdělávat v oboru či jiných specializacích pro porodní asistentky. Téměř většina porodních asistentek 45 (90,00 %) odpověděla, že je důležité sebevzdělání potřebné ke své specializaci vykonávající v zaměstnání. 3 porodní asistentky (6,00 %) odpověděly, že sebevzdělání není potřeba ke svému oboru a specializaci. Následně 2 porodní asistentky (4,00 %) odpověděly, že o tom nepřemýšlely, zda je nutné sebevzdělání. (Obr. 7).

Otázka č. 11: Jakou formu dalšího vzdělání upřednostňujete?

- a) konference
- b) seminář
- c) odborná literatura
- d) samostudium

Obrázek 8: Vzdělávací prostředky k získávání nových poznatků pro PA

Otázka číslo 11 hledala, jaká forma nejvíce vyhovuje porodním asistentkám k získávání dalších potřebných informací ke své specializaci. Nejčastěji porodní asistentky 18 (36,00 %) volily semináře a 17 porodních asistentek (34,00 %) preferovala konference. Z odborné literatury čerpalo 9 porodních asistentek (18,00 %). A jako poslední 6 porodních asistentek uvedlo, že získávají informace pomocí samostudia. (Obr. 8).

Otázka č. 12: Odebíráte odbornou literaturu?

a) ano

b) ne

Pokud ano, napište jakou:

Tabulka 4: Odebírání odborné literatury PA

Odborná literatura	n_i [-]	f_i [%]
Ano	8	16,00%
Ne	42	84,00%
Σ	50	100,00%

Otázka číslo 12 řešila problematiku, zda porodní asistentky odebírají odbornou literaturu (knihy nebo časopisy) ke svému povolání a rozvíjení si obzorů pro své zaměření v oboru. Bohužel většina porodních asistentek 42 (84,00 %) vybrala odpověď ne, což znamená, že neodebírají žádnou literaturu. Jen 8 porodních asistentek (16,00 %) odebírá odbornou literaturu. A pokud odpověděly ano, nejčastěji byl uváděn časopis Sestra. (Tab. 4).

Otázka 13: Myslíte si, že by PA měla mít větší kompetence než má doposud?

a) ano

b) ne

Tabulka 5: Tabulka znázorňující zájem o vyšší kompetence v oboru PA

Kompetence	n _i [-]	f _i [%]
Ano	31	62,00%
Ne	19	38,00%
Σ	50	100,00%

Otázka číslo 13 zjišťovala skutečnost, jestli by porodní asistentky chtěly mít vyšší rozsah kompetencí a tím i větší volnost v rozhodování. Většina porodních asistentek 31 (62,00 %) odpověděla, že by určitě chtěla mít vyšší rozsah kompetencí ve svém oboru a v zaměstnání. 19 porodních asistentek (38,00 %) by nechtěly rozsáhlejší kompetence, jejich současné kompetence jsou dostačující. (Tab. 5).

Otázka č. 14: Myslíte si, že by měly proběhnout změny ve vzdělání PA?

a) ano

b) ne

Pokud ano, napište jaké:

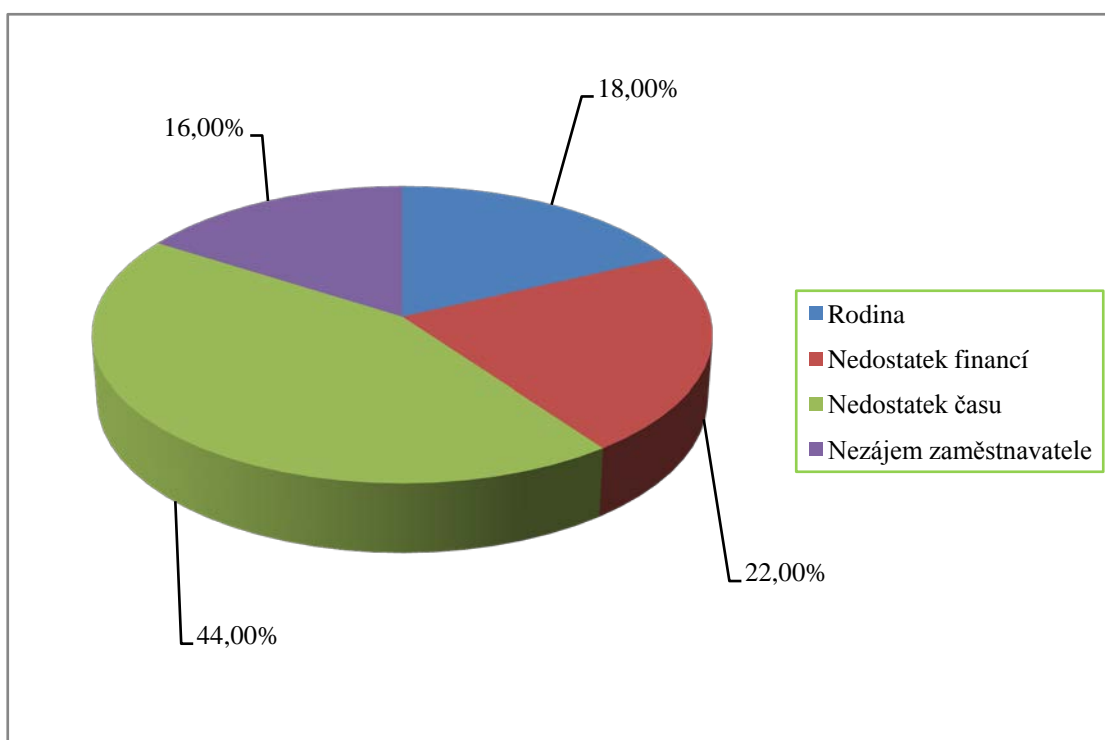
Tabulka 6: Přehled znázorňující případné změny v PA

Změny v oboru PA	n _i [-]	f _i [%]
Ano	23	46,00%
Ne	27	54,00%
Σ	50	100%

Otázka číslo 14 zjišťovala názor porodních asistentek, zda by měly proběhnout případné změny ve vzdělání v oboru porodní asistence. Odpověď ne označilo 27 porodních asistentek (54,00 %), nemyslí si, že by měly proběhnout změny ve vzdělání. 23 porodních asistentek (46,00 %) odpovědělo, že by měly proběhnout změny ve vzdělání nejčastěji např. navýšení hodin praxe, rozumné a promyšlené rozložení výuky a praxe, přítomnost vyučujících během odborné praxe studentek a schopné a prakticky zručné vyučující ne tzv. teoretičky. (Tab. 6).

Otázka č. 15: Jaký faktor Vás nejvíce omezuje v dalším vzdělání?

- a) rodina
- b) nedostatek financí
- c) nedostatek času na vzdělání
- d) nezájem zaměstnavatele

Obrázek 9: Graf znázorňující faktory ovlivňující PA věnovat se vzdělání

Otázka číslo 15 se zaměřila na to, jaký faktor omezuje porodní asistentky dál se věnovat svému dalšímu vzdělání (specializaci). Nejvíce porodních asistentek 22 (44,00 %) odpověděla, že zásadní faktor je nedostatek času, který je ovlivňuje. 11 porodních (22,00 %) asistentek odpověděla, že pro ně rozhodujícím faktorem je nedostatek financí. Dále 9 porodních asistentek (18,00 %) byla pro ně rodina, která jim neumožňuje dál se vzdělávat a 8 porodních asistentek (16,00 %) považovala za rozhodující nezájem zaměstnavatele, který je ovlivňuje v rozhodování, zda se budou dál vzdělávat. (Obr. 7).

Otázka č. 16: Má PA v ČR prestiž a uznání?

a) ano

b) ne

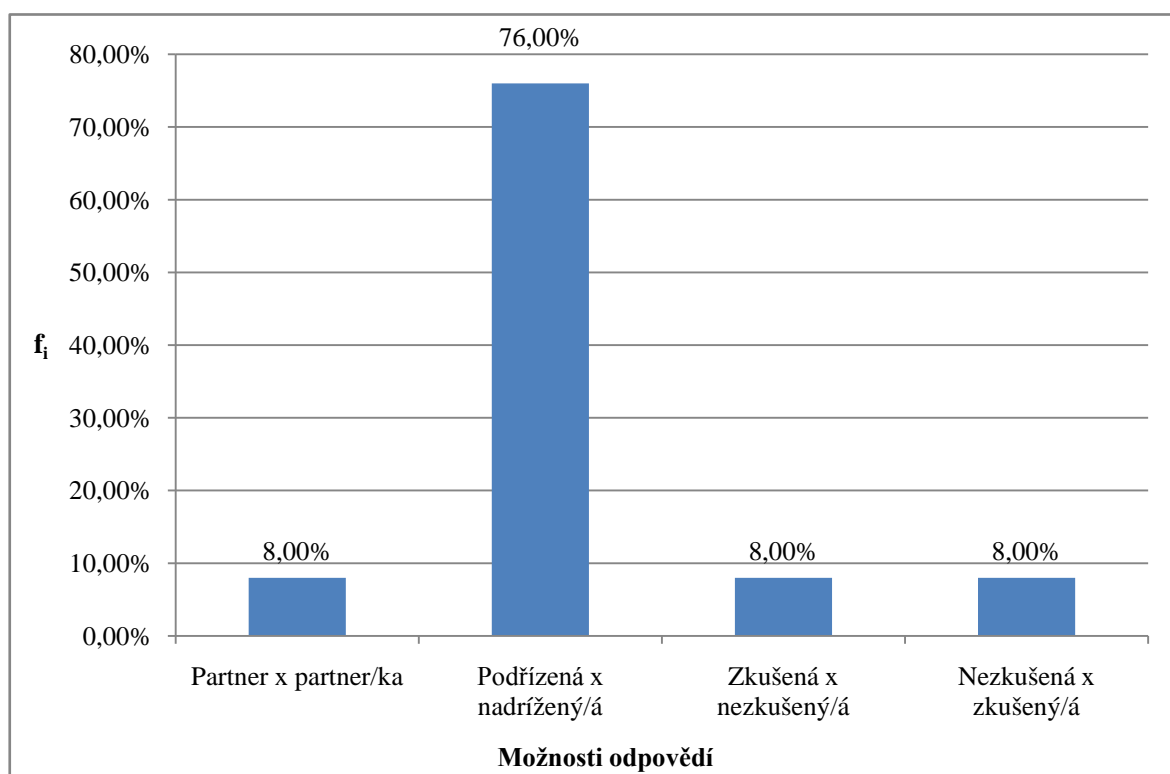
Tabulka 7: Uznání a prestiž v ČR očima PA

Uznání a prestiž PA	n_i [-]	f_i [%]
Ano	15	30,00%
Ne	35	70,00%
Σ	50	100,00%

V otázce číslo 16 zjišťuje, jak se porodní asistentky cítí a vnímají své postavení ve společnosti. Téměř většina porodních asistentek 35 (70,00 %) odpověděla, že nevnímají a necítí žádnou prestiž a uznání. 15 porodních asistentek (30,00 %) odpověděla, že právě naopak mají prestiž a uznání v naší společnosti. (Tab. 7).

Otázka č. 17: Jak byste popsala úroveň komunikace mezi Vámi a lékařským personálem?

- a) partnerka x partner/ka
- b) podřízená x nadřízený/á
- c) zkušená x nezkušený/á
- d) nezkušená x zkušený/á

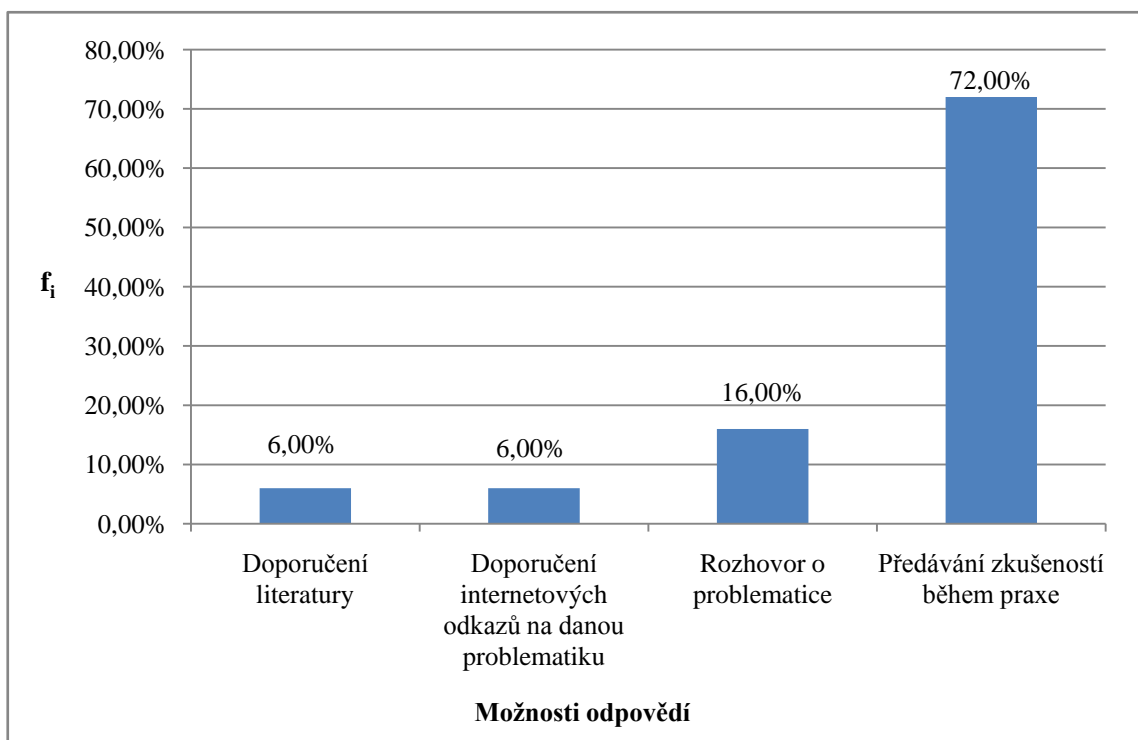

Obrázek 10: Úroveň komunikace mezi PA a lékařským personálem

Otázka číslo 17 se zaměřovala na úroveň komunikace mezi porodní asistentkou a lékařským personálem. Jak vnímají své postavení v komunikaci při rozhodování jakékoliv situace u klientek. Většina porodních asistentek 38 (76,00 %) odpověděla, že si při komunikaci cítí jako podřízená a lékařský personál jako nadřízený. Úroveň komunikace partner x partner/ka uvedly 4 porodní asistentky (8,00 %). Další 4 porodní asistentky uvedly, že úroveň komunikace s lékařským personálem je zkušená x nezkušený/á. Úroveň nezkušená x zkušený uvedly poslední 4 porodní asistentky (8,00 %). (Obr. 11).

Otázka č. 18: Jakým způsobem předáváte zkušenosti budoucím PA?

- a) doporučení literatury
- b) doporučení internetových odkazů na danou problematiku
- c) rozhovor o problematice
- d) předávání zkušeností během praxe

Obrázek 11: Grafický přehled předávání zkušeností mladým PA

Poslední otázka číslo 18 zjišťuje, jakým způsobem porodní asistentky preferují předávání svých zkušeností budoucím porodním asistentkám. Téměř většina porodních asistentek 36 (72,00 %) odpověděla, že je důležité předávat zkušenosti během praxe. Rozhovor o dané problematice využívá 8 porodních asistentek (16,00 %). Doporučení literatury a doporučení internetových odkazů odpovědělo po 3 porodních asistentkách (6,00 %). (Obr. 12).

7 Diskuze

Tato závěrečná teoreticko-výzkumná práce je zaměřena na Informovanost PA o možnostech dalšího vzdělávání a jejich zájem o vzdělání. Bylo stanoveno 5 výzkumných otázek a diskuze obsahuje shrnutí odpovědí a výsledků, které vyplynuly z dotazníkového šetření.

V bakalářské práci byly stanoveny následující výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1: Která věková kategorie PA se nejvíce pohybuje ve zdravotnickém zařízení?

Otázka č. 1 z dotazníkového šetření řešila, jaká věková kategorie se nejvíce objevuje ve zdravotnických zařízeních. Na základě odpovědí vznikla výzkumná otázka č. 1. 40 % respondentek z celkového počtu dotazovaných vybralo jako svou odpověď v dotazníku věkovou kategorii od 20 – 29 let, což je velice alarmující (Obr č. 1). Závažné sdělení je to také v tom směru, že mladým porodním asistentkám nemá kdo předávat vzácné informace, které by využily v praxi. Počet mezi služebně mladšími porodními asistentkami a pracovně zkušenějšími porodními asistentkami by měl být vyrovnaný, aby zkušenější porodní asistentky mohly vést služebně mladší a lépe se dostaly do výkonu praxe v zaměstnání.

Výzkumná otázka č. 2: Jaké nejvyšší vzdělání PA se nejčastěji vyskytuje?

Zjištění problematiky výzkumné otázky vznikla na základě otázky č. 3, ve které oslovené porodní respondentky odpovídaly, jaké je jejich nejvyšší dosažené vzdělání v oboru porodní asistentka nebo v jejich dalších specializacích např. v perioperační péči, komunitní péči, v jednotce intenzivní péče o novorozence a dokonce ve sféře pedagogické. Na výběr byly 4 možné odpovědi. 48 % respondentek z celkového počtu dotazovaných absolvovalo vysokoškolské vzdělání – bakalářský program. Výsledek dokazuje, že se nejčastěji objevuje ve zdravotnických zařízeních, kde bylo prováděno šetření a sběr dat do výzkumu. Pro dnešní porodní asistentku je to neoptimálnější dosažené vzdělání, které zdravotnické zařízení mohou náležitě finančně ohodnotit. Navíc jeho počet se zvyšuje z důvodů vysokého zájmu o obor a navíc výsledek se shoduje z dřívější publikace od autorky Zapletalové.

Výzkumná otázka č. 3: Jakou formu získávají PA nové poznatky ve vzdělání?

Kombinací otázky č. 13 a 14 vznikla následující výzkumná otázka. Otázka č. 13 zjišťovala, jakou formu získávání vzdělání porodní asistentky upřednostňují a jak získávají nové poznatky ke svému oboru či v navazující specializaci. 36 % porodních asistentek z celkového počtu porodních asistentek odpovědělo, že preferují a vzdělání pomocí různých povinných či nepovinných seminářů vztahující se k jejich oboru. V těsném závěsu je 34 % porodních asistentek z celkového počtu dotazovaných, které se účastní povinných i nepovinných konferencí. Za tyto semináře a konference dostávají kredity potřebné ke svému zaměstnání. Dle dřívější publikace zabývající se kompetencemi porodních asistentek v ČR od autorky Rejmanové se tento výsledek potvrdil.

Otázka č. 14 uváděla, zda porodní asistentky odebírají odbornou literaturu 84 % porodních asistentek z celkového počtu dotazovaných odpovědělo, že neodebírání žádné odbornou literaturu (časopis nebo odborné knihy), což je velice alarmující. Zejména je vážné, že jejich motivace není ničím podpořena a nevyhledávají samostatně další informace vztahující se k jejich problematice jejich profese.

Výzkumná otázka č. 4: Jaký faktor omezuje PA pokračovat dál ve vzdělání?

Na základě dvou otázek č. 17 a 19 vznikla tato výzkumná otázka. Otázka č. 17 zjišťovala přesný faktor, který ovlivňuje porodní asistentky vzdělávat se a navazovat na další specializace. A zároveň č. 19 se zabývala úrovní komunikace mezi porodními asistentkami a lékařským personálem. Je velice důležité i pracovní prostředí a kolektiv lidí mohou svým způsobem ovlivnit zejména u porodních asistentek elán a pracovní nasazení v problematice gynekologické a porodnické, a tím pádem vyvolat nezájem vzdělávat se. 44 % respondentek z celkového počtu dotazovaných odpovědělo, že hlavním faktorem, který je omezuje v dalším vzdělání se, je nedostatek času. Dá se na to reagovat, že je to velice pravdivé už jen proto, kolik mají služeb, přesčasů a byrokracie.

V otázce č. 19 se řešila úroveň komunikace mezi porodními asistentkami a lékařským personálem. 76 % respondentek z celkového počtu odpovědělo, že se cítí v komunikaci s lékařem jako hodně podřízené. Což může být další důvod, proč jejich potřeba dalšího vzdělání může být ovlivněna a narušen jejich nezájmem. Z dřívější publikace od autorky Zapletalové se potvrdilo, že porodní asistentky se necítí rovnocennými partnery ve svém zaměstnání, nýbrž podřízeně.

Výzkumná otázka č. 5: Ve kterých výukových pracovištích se nejčastěji PA vzdělávaly?

Poslední výzkumná otázka byla zaměřena na otázku č. 4, ve které měly porodní asistentky odpovědět, na jakém výukovém pracovišti se vzdělávaly. Byly zde i zahrnuta pracoviště zaměřena na navazující specializace, ve kterých se mohou PA dále vzdělávat. 72 % porodních asistentek z celkového počtu dotazovaných byly absolventkami Univerzity Pardubice. Tento zjištěný poznatek dokazuje, že Pardubice si stále zachovávají tradici ve vzdělání porodních asistentek a má své jméno v Pardubickém kraji a širém okolí z dob, kdy ji založil věhlasný muž prof. Cyril Gála. Samozřejmě Pardubice se stále snaží o renovaci oboru a pravděpodobně proto je zde nově otevřeno navazující magisterské studium pro porodní asistentky

8 Závěr

Bakalářská práce na téma Informovanost PA o možnostech dalšího vzdělávání a jejich zájem o vzdělání se zabývá novými možnostmi ve vzdělání týkající se získávání odborných specializací, které mohou PA získávat navazujícími magisterskými programy, dále zjišťuje, zda mají PA zájem hledat nové informace ke své specializaci. Konkrétněji byla ověřována věková kategorie PA pohybující se ve zdravotnických zařízeních, jejich dosažené nejvyšší vzdělání v oboru či navazující specializaci pro porodní asistentky. Další otázky se týkaly toho, jakou formu získávají nové informace ve vzdělání či ke specializaci, jaký faktor omezuje PA se dále vzdělávat a v jakém výukovém pracovišti se vzdělávaly.

Stanovené výzkumné otázky byly zjištěny a splněny. Výsledky z výzkumného šetření jsou zpracovány a detailně popsány v kapitole Diskuze. Z vlastního výzkumu, zejména při sběru dat z dotazníkového šetření, vyplynula rozdílnost sebeuvědomění své důležitosti ve svém zaměstnání. Zde narážíme na fakta, co může porodní asistentku ovlivnit, že nemá zájem se vzdělávat. Z dotazníku vyplynulo, že zejména lékařský personál by k PA měl změnit postoj a brát jako rovnocenný partnerský tým, vzhledem k jejich znalostem a kompetencím. Z výzkumného šetření sice vyplynulo, že PA mají kladný vztah k dalšímu vzdělání, ale spíše to považují za nutnost a povinnost. Vzdělávání pro PA by měla být radost z nového objevování informací, ne pouze povinnost.

Díky této bakalářské práci jsem si ucelila představu, kdo je to porodní asistentka a jaké má možnosti ve vzdělání a kompetencí. Její tvorba byla pro mě pomocníkem při rozhodování dalšího studia a zároveň jsem získala dostatek informací a přehled ke svému oboru. Chci říct, že výzkum byl pro mě velice zajímavý vzhledem k pročitání si odpovědí. Výsledky získané z dotazníkového šetření mě nechala přemýšlet, proč to v ČR takto funguje a proč některé věci nechce změnit, aby porodní asistentky našly své uznání a plnohodnotnou důvěru lékařského personálu. Tato problematika asistentky vybojují svou svobodu a uznání. Bakalářská práce je pro příznivce, kteří chtějí tuto skutečnost změnit, nebo pokud chtějí tyto myšlenky rozšířit a snažit se prosadit přání PA. Zároveň je i pro široké okolí, které se chtějí dozvědět náležitosti, které patří k PA a ucelit si představy o tomto oboru.

Je velice důležité, aby PA se vzdělávaly v potřebných specializacích. Už jen proto, že hrají nezastupitelnou roli v oboru porodnictví a dle legislativy mají kompetence lékařů. Každá PA by si měla vážít svého náročného poslání a díky jejímu usilovnému nasazení dopomáhá ženám a dalšímu zrodu nového života.

9 Použitá literatura

1. **ČESKO.** Vyhláška č. 55/2011 Sb. ze dne 1. března 2011 o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 20, s. 482-543. ISSN: 1211-1244.
2. **ČESKO.** Zákon č. 96/2004 Sb. ze dne 4. února 2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských povoláních). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 30, s. 1452-1479. ISSN: 1211-1244.
3. **ČESKO.** Zákon č. 39/2005 Sb. ze dne 11. ledna 2005, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 8, s. 189-211. ISSN: 1211-1244.
4. **ČESKÁ KONFEDERACE PORODNÍCH ASISTENTEK.** *Česká konfederace porodních asistentek* [online]. 2014 [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: <http://www.ckpa.cz/>.
5. **ČESKÁ ASOSCIACE SESTER.** *Česká asociace sester* [online]. 2014 [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: <http://www.cnaa.cz/>.
6. **ČESKÁ SPOLEČNOST PORODNÍCH ASISTENTEK.** *Česká společnost porodních asistentek* [online]. 2014 [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: <http://asistentky.porodnice.cz/ceska-spolecnost-porodnich-asistentek>.
7. **DVVK PORTÁL.** *Vzdělání* [online]. 2014 [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: <http://www.dvkk.cz/slovník-pojmu/>.
8. **HÁJEK, Zdeněk, Evžen ČECH a Karel MARŠÁL. a kol.** *Porodnictví*. 3. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 1-5. ISBN: 978-80-247-4529-9.
9. **KUTNOHORSKÁ, Jana.** *Výzkum ve zdravotnictví*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN: 978-80-244-1877-3.
10. **LENDEROVÁ, Milena.** Od porodní báby k porodní asistenci. In: *Theatrum historiae 1. sborník prací Katedry historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice*. Pardubice. 2006. s. 129-141. ISBN: 80-7194875-8.
11. **MZ ČR/AČMN.** Porodní asistentky podepsaly s ministerstvem memorandum. *Zdravotnictví a medicína*. 2014, roč. 15 č. 6, s. 5. ISSN: 2336-2987.

12. **REJMANOVÁ, Veronika.** *Kompetence porodních asistentek v České republice.* Pardubice, 2010. 51 s. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Mgr. Markéta Moravcová, Ph.D.
13. **ROZTOČIL, Aleš. a kol.** *Moderní porodnictví.* 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN: 978-80-247-1941-2.
14. **Studijní plán** Univerzity Pardubice, Fakulta zdravotnických studií
15. **Studijní plán** Univerzity Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta
16. **Studijní plán** Univerzity Ostravy, Lékařská fakulta
17. **UNIE PORODNÍCH ASISTENTEK.** *Unie porodních asistentek* [online]. 2014 [cit. 2014-11-25].
Dostupné z:
http://www.unipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=69&Itemid=75.
18. **VACKOVÁ, Jana.** Vzdělání porodní asistentek dříve a dnes. *Sestra.* 2013, roč. 24 č. 6, s. 21. ISSN: 1210-0404.
19. **VRÁNOVÁ, Věra.** *Historie babictví a součást porodní asistence.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN: 978-80-244-1764-6.

10 Přílohy

Příloha A

Dotazník

Vážené porodní asistentky,

Jmenuji se Barbora Havlíčková a jsem studentkou studijního oboru Porodní asistentka na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro vypracování mé bakalářské práce.

Téma bakalářské práce: Informovanost PA o možnostech vzdělání a jejich zájem o vzdělání. Dotazník je zcela anonymní, získané informace budou použity pro statistické zpracování v mé práci.

Předem děkuji za Váš čas a spolupráci

1) Věk:

- a) 20 – 29 let
- b) 30 – 39 let
- c) 40 – 49 let
- d) 50 – 59 let

2) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) středoškolské vzdělání s maturitou
- b) vyšší odborné vzdělání
- c) vysokoškolské vzdělání – bakalářské
- d) vysokoškolské vzdělání – magisterské

3) Napište, kde jste studovala a jaký typ studia:

.....

4) Jste zaměstnankyně státního zařízení?

- a) ano

b) ne

5) V jakém typu nemocnice jste zaměstnaná?

a) okresní

b) krajská

6) Jak jste se dozvěděla o studiu PA?

a) přátelé, rodina

b) ve škole

c) internet

d) odborná literatura

7) V jaké organizaci pro PA jste registrovaná?

a) Česká konfederace porodních asistentek (ČKPA)

b) Unie porodních asistentek (UNIPA)

c) Gynekologicko-porodnická sekce České asociace sester (GPS – ČAS)

d) Česká společnost PA (ČSPA)

e) POUZP

f) nejsem registrována v žádné organizaci

8) Jste spokojená se svou úrovní vzdělání získané studiem oboru PA?

a) ano

b) ne

9) Vzděláváte se dále ve svém oboru?

a) ano

b) spíše ano

c) ne

d) spíše ne

10) Domníváte se, že je nutné další sebevzdělání?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím, nepřemýšlela jsem o tom

11) Jakou formu dalšího vzdělání upřednostňujete?

- a) konference
- b) seminář
- c) odborná literatura
- d) samostudium

12) Odebíráte odbornou literaturu?

- a) ano
- b) ne

Pokud ano, napište jakou:.....

13) Myslíte si, že by PA měla mít větší kompetence než má doposud?

- a) ano
- b) ne

14) Myslíte si, že by měly proběhnout změny ve vzdělání PA?

- a) ano
- b) ne

Pokud ano, napište jaké:.....

15) Jaký faktor Vás nejvíce omezuje v dalším vzdělávání?

- a) rodina
- b) nedostatek financí
- c) nedostatek času na vzdělání
- d) nezájem zaměstnavatele

16) Má PA v ČR prestiž a uznání?

a) ano

b) ne

17) Jak byste popsala úroveň komunikace mezi Vámi a lékařem (PA x lékař/ka)?

a) partnerka x partner/ka

b) podřízená x nadřízený/á

c) zkušená x nezkušený/á

d) nezkušený x zkušený/á

18) Jakým způsobem předáváte zkušenosti budoucím PA?

a) doporučení literatury

b) doporučení internetových odkazů na danou problematiku

c) rozhovor o problematice

d) předávání zkušeností během praxe